

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 30 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdetésnél olcsóbb. Nyitlatter
sora 25 kr. Bélyegűj minden
hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Szükséges-e a polgári házasság?

Mielőtt a polgári házasságról tüzetesen szólnánk, a legelső természetes kérdés volna az: milyen is volt eddig a házasság ügye? A házasság eddig minden vallásfelekezetnek külön egyházi törvényei szerint kötött, még pedig az Isten házában, vallásos szertartások között, a lelkipásztorok megáldása mellett. A katolikusok különösen a házasságot szentségnek tartják, s megkívánják, hogy ahhoz a házassalandók úgy járuljanak, mint szentséghez, tehát illő lelki készüléssel, tiszta lelkiismerettel. A protestánsok nem tartják ugyan a házasságot szentségnek, de mégis oly szent dolognak, melyet szintén a templomban, vallásos szertartások között, papjaik közbejöttével hajtanak végre.

Mindig szép és szívrható jelenet volt a keresztény házasság megkötése. Vőlegény, menyasszony, az egész násznép jámbor megilletődéssel járult az oltárhoz. Mindnyájan tudták, érezték, hogy nemcsak nagy, életbevágó, hanem egyuttal szent dologról is van szó, mikor Isten oltára előtt, az ő egyházának hallatára, sőt közreműködésével kötötték meg a frigy, melyet ha egyszer érvényesen meg van kötve, csak az ásó és kapa választhat szét.

A jegyesek érezték, hogy mikor gyűrűt cseréltek, sorsot is cseréltek, egészen egymáséi lettek, — s mikor kezét fogták, egymás segítségére vállalkoztak, — még pedig nem egy kis időre, hanem holtukiglan. Mert nem csak azt kellett kijelenteniök, hogy egymást szeretik, s egymással házasságra óhajtának lépni; hanem azt is meg kellett fogadniök, s fogadásukat a feszületre letett esküvel is erősíteniök, hogy egymást soha, de soha míg élnek, semmiféle viszontagságok között el nem hagyják.

Az ekkép megkötött házasságban, épen az által, hogy egész a síríg kötöttet, vetette meg az egyház a család alapját. A férfi hűséges oltalmazója lett a gyöngébb nőnek, a nő viszont szíves ápolója a férfiúnak. Az asszony az által, hogy férjének feleségévé lett, tehát ketten tesznek egy házaspárt, melyben a társak mind-egyike hasonló méltóságban áll, föl lett emelve amaz alacsonyságból, melybe a kereszténység előtt lealáztatott, midőn még portékának tekintett, melyet megvettek, mert a szemnek tetszett, vagy hasznot ígért, — eldobták ha a szemnek többé nem tetszett, vagy a várt hasznot meg nem adta. — A keresztény házasság biztosította a gyermekeknek nemcsak testi ápolását, hanem lelki nevelését is, és így alapította meg a keresztény házasság a keresztény családot, — azt a keresztény családot, mely fajunknak nemcsak szaporítója, hanem erkölcsi nevelője is egyuttal. Az ekkép megalapított családnak köszönhetjük, hogy vagyunk, hogy mivelőtünk, hogy el nem vadultunk.

Az persze nagy száka némely emberek szemében, hogy a keresztény házasság síríg kötöttet, hogy azt, ha érvényesen megkötöttet, felbontani nem lehet, hanem csak az ásó és kapa választja szét.

Minden esetre nagy sor az: egy egész életre lekötni magát; épen azért inti is minden egyház az ő hiveit, hogy e nagy lépést kellő megfontolással tegyék. Ugyanazért kívánja a törvény is, hogy a házassalandók szabad elhatározás, nyílt beleegyezés mellett keljenek össze. És ezt annyira megkívánja az egyház, hogy érvénytelennek tekint minden házasságot, melynek megkötésénél a felek valamelyikének szabad beleegyezése hiányzott. Jó lélekkel, szabad választás, önkénytelen beleegyezés mellett összekelt házastársakat nem az a gondolat rémiti, hogy síríg egyutt kell lakni; hanem ellen-

kezőleg a miatt aggódnak, nem dülje-e fel a halál idő előtt házasságukat? Nagy szavak azok minden bizonnyal: »holtomiglan, holtáiglan«; de mennyi megnyugvást adnak az egymást szerető kebleknek! Jóraló leány soha se kötötte volna le világát oly férfival, ki a helyett, hogy »holtomiglan el nem hagyjak«, arra akart volna esküdni, »el nem hagyjak, míg meg nem únlak«.

Igen is, a házasság természetében van, hogy felbonthatlan legyen, mert csak így van biztosítva a család és társadalom, így az asszony méltósága és a gyermekek jövője.

Azonban azt mondják némelyek, hogy ez így nem jól van. Mennyivel jobb lenne, ha egymást megúnt házastársak elválhatnának, s új házasságra léphetnének, melyben talán(?) megtalálnák az óhajtott boldogságot. S e cél elérésére legbiztosabb eszköznek hiszik a polgári házasság behozatalát.

Lássuk tehát: micsoda az a polgári házasság?

Polgári házasságnak olyatén szerződést neveznek, melyet szabad elhatározású férfi és nő, a polgári hatóság (polgármester, szolgabíró vagy községi bíró) közbejöttével, az egyháznak mellőzésével a végből kötnek, hogy annak erejénél fogva összekeljenek, és a szerződésben kikötött feltételek szerint egyutt laknak, gyermekeket nemzenek és közösen gazdálkodnak. — Az ekkép megkötött szerződésekről azután a polgári hatóság vezetne jegyzőkönyvet, és az együttlakásból származott gyermekek anyakönyve is a polgári hatóságnál őriztetnek.

Az ily szerződésekre nézve kétféle nézetet hallunk hangoztatni. Egyik rész úgy akarja, hogy jövőre minden házasság kivétel nélkül így kötéssék meg a polgári hatóság előtt, honnan azután, ha az illetéket lefizették, szabadságukban áll — ha épen tetszik — parádéból a templomba is elmenni avégre, hogy házasságukat egyházilag is érvényesítsék, és megáldathassák. — Mások úgy kívánják, hogy a polgári házasság senkire se parancsoltassék rá, hanem a törvény csak megengedje, hogy azok, kik valamely fennforgó akadály miatt keresztény házasságra nem léphetnek, ezt az egyházi törvény ellenére is megtehessék; ugyszintén azok is, kik nem akarnak az egyház áldásával élni, a nélkül is összekelhessenek.

Nem kutatjuk itt, melyik módja a polgári házasságnak — a kötelező, vagy önkénytelen fogebennünket a kitűzött célhoz biztosabban vezetné; csupán azt akarjuk közelebbről megvilágítani: mily jó lesz az, hogy a polgári házasság elválhatna azon egyszerű okból is, ha majd egymásra únnak; vagy amint divatosan elneveztek: »engesztelhetlen gyűlölet alapján«. Ez a ráúnás pedig nem lesz nehéz; mert manapság nem mindig szeretetből, hanem legalább fele részben haszonlesésből történvén az összekelés: a vonzódást sem a szív nemesebb érzése, hanem a haszonlesés vezérli. Elmennek majd a polgári hatósághoz; vagy oda sem mennek, hanem csak elvégzik maguk között; vagy elvégzi majd a polgári férj, hogy el kell válni, mert a szerelemnek köztük se híre, se hamva; — vagy el kell válni, mert nincs gyermek, vagy hogy nagyon is szaporán születnek; vagy el kell válni, mert nagyobb szerencsére van kilátás. Ily formán oly himpellér férfiaknak, kiknek se szívök, se lelkiük, könnyű módon lehet kedvöket töltetniök; de mit nyernének a szegény asszonyok és szülök? Ily formán az a sokat emlegetett polgári házasság nem lenne más, mint vásár, melyben a szorgalmas apa, és gondos anya árulhatja leányát, s bizonyára vevőre is számíthat, ha nem megy üres kézzel a vásárra. De vajjon elmondhatja-e majd: no hála Istennek! leányom sorsát biztosítottam? Bizony nem mondhatná, mert ott lenne szívében az aggodalom, mint mardosó féreg, mely egyre azon gondolatlalt gyötörné: hátha kedves polgári vője egy pár hónap vagy év múlva megúnja Birikét,

vagy elpredálja vagyonát, aztán egy szép reggel azt mondja neki, ered haza, nekem már nem kellesz. És Birike hazamegy búbamerült szívvvel, talán gyermekekkel is. A szülök aztán törhetnék fejüket, hogy hát mit csináljanak? Otthon tartásuk-e? újra eladják-e?

Hát a gyermekek? Megosztotnak-e rajtok az elvált szülök? Ki lesz gondviselőjük, ki lesz nevelőjük? Megérhetjük, hogy visszajön a régi pogányvilág, mikor a lelketlen szülök fölösleges vagy hibás gyermekeiket kirakták az útfelre, s nem törődtek vele akármily sorsra jutottak, sőt készakarva elölték.

Mondogatták ugyan, hogy az elválás a polgári házasság közt csak úgy eshetik meg, ha az asszony is beleegyezik, — mert annak persze lesz annyi esze, hogy vagy nem egyezik bele, vagy jól megköti a végét.

Tudjuk, mily sorsa van az olyan asszonynak, kit férje mindenkép le akar rázni a nyakáról. Van-e az ily szerencsétlennek akarata? Van-e választása? Mit keressen olyan házban, hol megúnták, hol helyét már másnak szánták, hol nyugtalanul várják az órát, melyben a küszöbnek hátat fordít? Ó az ily szerencsétlen asszonnyal akár halálos ítéletet is aláíratják! — S itt nem azon asszonyokról van szó, kik ledérségükben akár minden évben is készek más-más férfival szerződésre lépni; hanem azokról, kik tudják, mi a női becsület és féltik azt; kik nem a férfiak változtatásában, hanem a jóraló férjjel megkötött síríg tartó házasságban hiszik feltalálhatónak, s csakis abban keresik boldogságukat.

Nem tartunk ugyan azokkal, kik a polgári házasságot oly drasztikus módon magyarazzák, hogy az nem egyéb, mint törvényesített ágyasság; de azt teljes meggyőződéssel valljuk, hogy a polgári házasság kilátásba helyezett áldásai nagyon szomorúak és veszélyesek lesznek; mert ezek a szó nemes értelmében vett házasságot lealacsonyítják, a családot tönkre juttatják, az asszonyt ismét portékává, a gyermekek nevelését lehetlenné teszik, a közérkölciséget feldulják, s a magyar népet megrontják; a kereszténységet a pogánysághoz visszaterelik.

Mondják azonban: nemcsak azért szükséges a polgári házasság behozatala, hogy az egymást megúnt házastársak könnyedén elválhassanak s új házasságot köthessenek; hanem főleg azért, hogy eleje vétessék azon sok rendbéli visszaéléseknek, midőn minden felekezett papjai »bizonyos előteletektől félve, ha vallásuk kötelekébe tartozó személy, más vallásba tartozóval akar összekelni, ekkor mindenféle akadályokat gördítenek...« s mint a »Bácska« mult számában egy tiszparti levelező kijelentette: »e bajt csupán a már elkerülhetetlenül szükséges polgári házassággal lehet és kell meg-orvosolni.«

Lássuk tehát, vajjon csakugyan oly elkerülhetetlenül szükséges-e az a polgári házasság?

Megyénk népessége csak keresztény és nem keresztény — vagyis zsidó — felekezetekhez tartozván, mi e két szempontból szólhatunk a kérdéshez:

I. Szükséges-e a polgári házasság keresztény felek közt?

II. Szükséges-e polg. házassági törvény keresztény és zsidó jegyesekre nézve?

Mi az első pontot illeti, ismét két részre osztjuk a kérdést: és pedig a) szükséges-e a polgári házasság a népnek? és b) szükséges-e az az ugynevezett műveltebb osztálynak?

a) Tudjuk azt, mert hisz nem tudni lehetetlen, hogy a nép legnagyobb része szereti hitvallását, mint egyedüli vizasztalóját; ragaszkodik egyházához, mint lelki édes anyjához, ki a bölcsőtől a koporsóig lépésről lépésre kíséri áldásaival, tanítva, intve, kérve, dorgálva, mint a szükség magával hozza. Tudjuk azt, hogy a magyar nép a házasságra sokat ad, és az ő erkölcsiségének legbiztosabb mértéke ama tisztelet, melyet a házasság szentsége iránt viseltetik. A nép

a polgári házasságot sohasem kívánta, és mai nap sem érzi szükségét. Neki nem kell egyéb, mint rend és nyugalom, hogy nehéz munkáját nyugodt lélekkel végezhesse; nem kíván egyebet, mint hogy munkája gyümölcseit biztosítva lássa és szabadon használhassa. S ha az általa éppen nem óhajtott polgári házasságot reá erőszakoljuk: legfőbb kincsét, a vallás iránti tiszteletet, ingatjuk meg lelkében. És vajon jól megdöntük-e hová fajulhat a nép, ha szívéből a vallás iránti tiszteletet kivesszük? Mi őszintén megvalljuk, félünk az olyan néptől, mely az Istentől nem fél; mert ha egyszer oda jut a nép, hogy Istentől nem fél, akkor kész lesz az minden rosszra: hanyat-homlok rohan mindennek, dűlva, rontva mindent, a mit útjában talál. Hiszen igazságszolgáltatásunk próbaköve, kétes jogi esetekben végbírói, az ünnepélyesen adott szó szentségének formája, az eskü, illuziórússá kell hogy legyen egy oly államban, melyben az egy örök Isten: csak parádé, csak tiszteletbeli senki.

Ne bántsuk azért a nép ebbeli vallásos meggyőződését, és ne vigyük odáig a dolgot, hogy neki a vallását féltene, elhanyagolnia kelljen. Hisz abban van neki egyetlen vigasztalása, abból merít erőt nehéz sorsának elviselésére. Nem azért nem zúgolódik ő a kasza és kapa ellen, mintha nehezek nem volnának; ő nem, érzi ő nagyon is azoknak súlyát. Nem mondhatja, hogy nem esik neheze, véres verejtékének hullatása munkája közben; nehéz az és keserű: — de vallása vigasztalásai erőt adnak neki, kibékítik nehéz sorsával, megédesítik szájában a fekete kenyérfalatot, melyet nem egyszer könnyeivel áztat meg. Ne füssük tehát meg őt a vigasztalástól, és ne bolygassuk nála a házasság vallási természetét. Hagyjuk meg a szent házasságot a templomban, és ne vigyük ki a piacra; s ha már valamit meg akarunk szüntetni, sokkal jobb néven venné a nép, ha a trafikot szüntetnék be, de a vallásos házasság megszüntetésének szükségességét épenséggel nem érzi.

b) A mi már az ugynevezett műveltebb osztályt illeti: no ennek a mi jelenlegi vallási törvényeink mellett ugyancsak semmi szüksége nincs a polgári házasság behozatalára; mert ezen fennálló törvényeink szerint mindenki úgy és akkor csereberélhet házastársat, amint és amikor neki tetszik, elannyira, hogy méltán kimondhatjuk, miszerint kényszerházasság nem létezik többé; az ember ismét természetes lett és a szerelem szabad.

Mint hogy e lapot sok mindenféle képzettségű főké ember olvassa: ezennel leszállunk a légben járó elmékedések paripájáról a közéleti praktikus példák mindenkinél nyílt országútjára. A példákat meggyékbenli megtörtént esetekből idézzük, a közelebbi vonatkozások mellőzéseivel.

Egy katolikus házaspár válóperben állt. A nő nem várhatván a pör végére, jelentkezik unitáriusnak. Ebbeli szándékát az 1868. évi LIII. t. c. 3-6. §§-ainak megtartása mellett felekezeti lelkészénél bejelentvén, a 9-10-ik §. szerint egy más katolikus (?) férjjel összekel; — és ez a házasság állagában és következményeiben egyaránt törvényszerű, s ha egyházilag nem is, de polgárilag teljesen érvényes. Kérdjük itt, szükséges-e ennek a polgári házasságra? . . .

Egy református férfi elvett egy lutheranus nőt. Időközben megúnta, s ellene illetékes törvényszékénél válóper indított „engesztelhetlen gyűlölet” alapján. — A pert mindhárom fórum megnyervén, a fenti 9-10-ik §§-ok megtartása mellett összekelt egy katolikus nővel, és ezen házasság a polgári törvények szerint szintén törvényes, és a születendő gyermekek törvényesek. — Ugyan kérdjük: mi szüksége lett volna ez urnak a polgári házasságra? . . .

Egy kath. pap beleszeret egy református hajadonba. Három hét alatt a pap protestánsává tér át s a negyedikén megesküszik protestáns arájával. És e házasság úgy tényleg, mint gyümölcseiben polgárilag érvényes. — Hát egy papnak minek a mostaninál más összekelési forma?

Egy katolikus pap házasodni akar, s nőül akarja venni katolikus felebarátjának szintén katolikus vallású feleségét. — A törvény 3-6. §§-ai szerint áttérnek a protestáns vallásra, és három hét alatt a világi törvények értelmében törvényes férj és feleség lettek, sőt a nőnek első házasságából született fiugyermeke a volt katolikus pap vezetéknevét örökölte és viseli mai napig. — Vajon szükséges-e ily esetben is a polgári házasság? . . .

Egy katolikus férj, a fenti divatos slágvort alapján (engesztelhetlen gyűlölet) megútván nejét, elvált tőle, protestáns lett, összekelt egy másik hajadonnal — és saját első ipját hívta meg . . . komának. — E házasság megint

olyan törvényes, hogy akár nemességüket is örökölhetik utódaik.

Egy másik házaspár szentszékileg szétválván s kiki a maga kath. vallásában maradván, a férfi összeállt egy más kath. hajadonnal; ez utóbbival gyermeket nemzett s azok vallását és nevét örökölték s viselik. — Miféle gátja volt hát ennek a vallás, egyéni szándéka érvényesítésében?

Egy katolikus házaspár válóperben az érseki szék aként határozott, hogy ágy- és asztaltól ugyan elválasztatnak, de a férj törvényes feleségének bizonyos összeget tartozott volna évenkénti eltartás fejében fizetni. — A férj azonban unitárius lett, s az unitárius consistorium felülbírálat alá vevén a kalocsai sz. szék határozatát, azt a férjre nézve megváltoztatta, őt szabaddá nyilvánította, és kiszemelt új arájával törvényesen megesküttette. Az ily eljárást ezelőtt néhány évvel még úgy hívták, hogy »bigamia« (kétejség.) és a magyar törvény szerint börtönbüntetéssel sújtották az illetőt, — ma napság azonban törvényes házasságnak van kijelentve. — Hol kell Magyarországon ennél szabadabb polgári házasság?

Egy katolikus ember neje már 18 év előtt megszökött, s nem tudni, hová lett; és mivel annak elhalálozását kimutatni nem tudta, saját vallása szerint újra nem házasodhatott. Kitérni hitéből azonban a férfi nem akarván, összeállt egy szintén katolikus nővel, ennek tetszése szerint közjegyzőileg hitelesített feltételek mellett. Gyermekeik születvén, s azt az apa elismervén, az a törvény 16-ik § a értelmében apja nevét viseli, és annak »törvényes gyermekeivel egyenlő szabályok alatt áll« sat. sat.

Tessék már most komoly okot hozni fel arra, hogy keresztény felekezetek között a polgári házasság szükséges! Hisz a mi szabadelvű törvényeink mellett mindenki cserélgetheti hitét és feleségét, úgy amint neki tetszik.

Igaz, — mondhatja valaki, — új házasságot köthet mindenki, de csak úgy, ha előbb vallást is változtat; ezt azonban nem igen hajlandó senki megtenni, mert mindenki híven szeret ragaszkodni hitvallásához.

No erről az üres frázisról lesz alább bővebben szó a keresztények és zsidók között köntendő polgári házasságnál: itt csak annyit említtünk meg, hogy az a férfi, ki feleségének adott szent esküjét meg nem tartja, vagy az a katolikus pap, ki egyházának letett fogadalmát könnyelműen megszegi: már tényleg megtagadta vallását, s ha mégis az iránti »hű ragaszkodásról« regél, ez nem egyéb neveltséges önámításnál.

És most eljutottunk a legfőbb kérdéshez, melyet a modern reformatorok oly sűrűn hangoztatnak; kik nagy garral hirdetik, hogy most, midőn már a zsidók is egyenjogú polgártársaink, kívánatos, sőt szükséges, hogy a keresztények és zsidók között is lehetővé tétessék a házasság; mint hogy pedig ezt az egyház meg nem engedni, az állammak vált kötelességévé megengedni a polgári házasság behozatala által.

Az igaz, hogy az egyház a keresztény és nem keresztény — vagyis zsidó között tiltja a házasságot; de hisz ezen nincs okunk megütöközni, miután a zsidónak sem engedik meg vallási törvényei, hogy kereszténnyel házasságra lépjen. — A zsidók részéről fennálló tilalomnak okát ugyan nem tudjuk; de azt igen is tudjuk, hogy a keresztény egyház tilalmának oka nem az, mintha a zsidót azért, mert zsidó, gyűlölné, hanem abban van e tilalomnak oka, mert a keresztény hit és zsidó vallás alapágazatai között oly lényeges különbség van, mely miatt feltétlenül lehetetlen a benső egyetértés és lelki egyesülés, mely a házasságot házassággá — boldoggá, családnevelő, társadalom-alkotó frigygyé teszi.

Már a két vallás szertartásai és szokásai is annyira elütnek egymástól, hogy miattok a családi élet egysége lehetetlen. Vagy viszályra vinnék a feleket, ha a maga vallásához mindenik ragaszkodnék; vagy arra, hogy se a maguk, se az egymás vallására ne adjanak semmit, minek az lenne következése, hogy a vallást házi körükből száműznék. Milyen lenne az, az ily csúszásban a gyermekek nevelése, elgondolhatjuk.

A család első nevelője, hivatásánál fogva is, az anya. Ez vagy zsidó, vagy keresztény. Ha zsidó: képtelenség, hogy keresztényé, — ha keresztény, képtelenség, hogy zsidóvá nevelje gyermekét. Jézus a kereszténynek mindene, a zsidónak senkije, és semmije. — Már most: vagy tartják az ily házasteleket a vallásos nevelést szükségesnek, vagy nem tartják. Ha a vallásos nevelést szükségesnek tartják: akkor a polgári házassággal olyan engedményt kérnek, a melyet nem akarhatnak igénybe venni, a

melytől vallásos meggyőződésük folytán ittözniök kell. — Ha pedig a vallásos nevelést szükségesnek nem tartják, akkor magát a régi vallásban megmaradást sem tarthatják szükségesnek: tehát nincs is okuk a vallást boldogulási akadályul tekinteni. Sőt csak akkor cselekszenek ésszerűen, ha a külön vallásúságból folyó akadályokat az ő modern felvilágosodásuk alkalmazásával elhárítva, tulateszik magukat azokon.

A vallást semmibe se venni, és azt hasznossági okokból sem akarni másikkal fölcserélni: absurdum, jőzontalan csökönység.

A vallásra súlyt fektetni és annak megtartását önmagának lehetetlenné, gyermekeinek problematikusá tenni: megint absurdum, megint szántszándékos önellemmondás.

Mi következik ebből? Három:

1) A keresztény és zsidó vallás egy családban: gondolatnak is absurdum.

2) Tehát ha keresztény és zsidó összekel, tényleg dokumentálják, hogy egyik se ad semmit a vallásra.

3) Ha nem adnak semmit a vallásra, nincs értelme annak, hogy a házirend egyöntetűsége a terhek könnyebbége, a gyermekek célszerű nevelése szempontjából, egyik a másiknak vallására, vagy közösen egy harmadik vallásra ne térjenek.

Folyólag a polgári házasságra e részben sincs szükség; mert aki ad a vallásra, az nem veheti hasznát; aki pedig nem ad, az nélküle is megél, ahogy neki tetszik.

Nehogy logikai ugrást kövessünk el, kijelentjük itt hátul, hogy nem öntudatlanul vetjük a vallást a családi nevelésben nélkülözhetlennek. Ezt ugyan bizonyítani nem fogjuk; mert aki hiszi, annak nem kell bizonyítani; aki nem hiszi, annak meg haszontalan bizonyítani. A mi álláspontunk, mely logikailag és történelmileg bizonyára van olyan jogosult, mint az ellenkező, az: hogy igenis elengedhetlenül kell a vallás a nevelésben.

Okainkat majd alkalmilag fogjuk összegezni. Bács-Bodrogh megyében van katolikus 405,828. — más vallású keresztény 210,514. Tehát keresztény van összesen: 616,342. — Zsidó van 18,678. Tehát a keresztények száma 33-szor annyi, mint a zsidóké. — Ez az arány Magyarországon egyre-másra mindenütt áll nagyjában.

Ha már most Magyarországon és megyékben 33-szor annyi a keresztény, mint a zsidó keresztény; ha van — és mert van — törvényes mód arra, hogy akármelyik keresztény felekezeti egyén a másikkal házasságra lépjen; ha egyszer a zsidónak csak amugy is elhanyagolandó vallását kell megváltoztatnia, hogy célját elérhesse: miért akarja akkor, mint elenyésző kisebbség, hogy a kétezer éves keresztény vallási tanokkal ellenkező, minden létező keresztény felekezet tanaira sérelmes, a családoknak s így az állammak jövőjét megrendítő oly törvény hozassék, melyet ő — ha vallásos nem óhajthat, ha vallástalan — nélkülözhet? És e mondat mindazokra áll, akik bármily felekezethez tartozván, a polgári házasságot — mert divat — sürgetik és áldásait előre magasztalják.

Gondoljuk meg, miféle családi élet lehet ott, ahol az egyik szombatot tartja az Ur napját, a másik vasárnap; — az egyiknek a karácsonnapja a legszentebb és legmagasztosabb ünnepe, a másik azon dolgozik, és szolgál munkát végez; az egyik maceszt eszik, a másik sonkát; — az egyik fejt körülzajzva dicséri Jehovát, a másik olvasót imádkozva tiszteli Máriát; — az egyik bójtöl, a másik mulatni akar; — az egyik gyermek az egrü kis katekizmust magolja, a másik meg a talmudot fogyasztja. — Kétszer husvétolni, a sok ünnepet duplán tartani — nem a mai világba való. — Ime ily borzasztóan neveltséges teszi a gyakorlati élet — ez a kérlelhetlen satyrikus — a keresztények és zsidók közti polgári házasságot.

Azért tehát mi csak a mondók vagyunk: Entia non sunt sine necessitate multiplicanda. Vagyis: Ne szaporítsuk hiába a szót a polgári házasság szükséges voltának frázisával.

Óvoda és gyermekert.

Becsés lapjának 12. és 13. száma az iskolaügygyel foglalkozott, mely alkalommal szerkesztő ur azon óhajának is adott kifejezést, hogy bár minél többen szólnának a tárgyhoz és minékutána ugyan akkor az óvodák felállítására is említtetett, bátorodom szegény tehetséggel szerény véleményem adása által a fontos ügyet újból napirendre hozni.

Hogy mindenütt a hol gyermek van, az óvoda szükség általánosan elismertett; és örvendetes, hogy Zomborban is akadtak tekintélyes számból, kik valahára ezen eddig árván hagyott intézményt felkaroltatni iparkodnak.

De úgy hiszem, nem egészen helyes azon felfogás, mely szerint a felállítandó óvodák száma pusztán a városrészek számával és nem azok népességével, illetőleg lakói minőségével tétetikarányba.

Nem eg
tetés is
és hol
Ez
a bánat
van szü
dát és
nem ke
nyole i
és fels
gyerme
lenne e
Ez
melyek
ránt gon
lényega
óvoda e
hetne e
Az
kath. n
benjár
város la
kodni.
uton na
ban kel
legjobb
N
vagy az
konye
gyerme
egésze
díj mel
közökn
A
kely p
fenntar
de nem
beli seg
kezetek
pénzöss
hogy ez
rad má
kat is
pénzéve
lesz-e a
nem ba
hogy n
eső rész
óvodána
lónó, ill
tása pe
száz 50
óvónó
E
beni la
lyebb l
szegény
Il
dák l-t
kert m
személy
mert i
a költ
kis fölé
fordíth
pedig u
A fels
belváro
tehát e
mekker
telen v
a kis z
kül, h
kezhet
mekker
volna s
és 1050
ne voln
annyit
vehetü
nem sz
sét m
lesz, m
E
egyház
program
éérkez
maig n
A
állat-
hogy
A
Vencel
a nap
A
a köve
tehen
A
latosa
angol
sót A
pedig
furti
Umrat
da szá
mul. l
peit a
T
nagyre
tárid
Azont
tés. A

Nem egészen lényegtelen továbbá azon megkülönböztetés is, hol legyen óvoda a szó szoros értelmében, és hol kívánják meg a gyermekkert.

Ezen két tényezőt alapul véve úgy vélem, hogy a bánát- és eszterváci külvárosnak egy-egy óvodára van szüksége, a szelence és felsőváros egy-egy óvodát és gyermekkertet igényel, a belvárosban pedig nem kell óvoda, hanem csakis két gyermekkert. Ezen nyolc intézet annál inkább felel meg, ha a szelence és felsővárosi két óvoda a belvárostól távolabb, a két gyermekkert pedig hozzá közelebb eső helyiségekben lenne elhelyezve.

Feltéve, hogy ezen nyolc intézet felállítására, melyek által Zombor lakosai összes kisdeteiről egyaránt gondoskodva lenne, szükségesnek elismertetik, azon lényeges kérdés támad, mely alapon lenne ez a négy óvoda és gyermekkert felállítandó és mily módon lehetne ezen nyolc intézet további fenntartását biztosítani?

Az óvoda felállítását, mint olvastam, a helyb. kath. nőegylet már magára vállalta, a mennyiben közbenjárása által az óvónők apácaik lennének. Ha Zombor város lakói komolyan szándékoznak óvodákról gondoskodni, azok szerény nézetem szerint, létre jönni más uton nem is fognak. A mennyiben én a helyi viszonyokban kellőleg tájékozva vagyok, ez a legegyszerűbb, a legjobb és az egyetlen biztos út.

Nem is képzhetem az óvodákat másképp, mint vagy az állam, vagy az illető község, vagy egy jótékony célú egyesület által felállítva, mivel ezek szegény gyermekek számára vannak, kik természetesen vagy egészen ingyen, vagy pedig nagyon csekély beíratási díj mellett vétetnek az intézetbe, tehát magán vállalkozókról itt nem lehet szó.

Az állam részesíti ugyan néha az óvodákat csekély pénzsegélyben, de négy óvoda felállítását és azok fenntartását egy város vagy község tőle nem várhatja, de nem is remélheti; a városi hatóság az iskolai pénzbeli segélyt már kiszabta és rendszeresen az egyes hitfelekezeteknek az elemi iskolák fenntartására szükséges pénzösszeget ki is adja, és nem kényszeríthető arra, hogy ezen subventiót felemelje. Ennél fogva nem marad más hátra, ha Zombor óvodákat akar, mint apácákat is akarni. Hogy a jótékony célú nőegylet saját pénzével és az érsek által ajánlott összeggel képes lesz-e arra, azt kétségbe vonni nem lehet. Számításokba nem bocsátkozhatom, de csak ki akarom említeni azt, hogy mint feljebb jeleztem; az óvodák a város félre eső részén lennének, hol a telkek olcsók és hogy egy óvodának elég két terem és egy szoba, konyha az ápolónő, illetőleg szolgáló számára. Egy-egy óvoda fenntartása pedig nagyon csekély évi segélyt követel, mivel száz gyermek könnyen elátható egy óvodában egy óvónő és egy eseléd vagy ápolónő által.

Ez utóbbi sem kerül költségbe, mert a természetbeni lakással és a gyermekek által fizetendő legesekélyebb beíratási díjjal könnyen kielégítendő bár melyik szegény asszony.

Ily formán és talán némi módosításokkal az óvodák létre jöhetnének, és most még csak a 4 gyermek kert marad hátra. Ezeknek fenntartása noha nagyobb személyzetet vesznek igénybe, mégis könnyebb azért, mert itt a gyermekek fizetnek és ezen havi díjából a költség könnyen fedezhető; sőt mindig marad egy kis fölösleg, mely taneszközökre, illetőleg játszószerekre fordítható. Ezek felállítására és berendezésére nézve pedig úgy hiszem, nagy nehézség nem főrog kérdésben. A felsővárosi gyermekkert már kész és működik, egy belvárosi a szerbek által készülőfélben van, fenmaradna tehát még a második belvárosi és a szelencei gyermekkert, ezeket természetesen a kath. hitközség kénytelen volna magára vállalni. Ha tekintetbe vesszük, hogy a kis zsidó hitközség minden támogatás nélkül és nélkül, hogy akár milyen legesekélyebb alappal rendelkezhetnék, képes volt, vagy mondjuk: bátor volt gyermekkertet berendezni, nagyon sajnós lenne, ha nem volna szabad következtetni azt, hogy a tízszer erősebb és 105000 forint alaptőkével bíró kath. hitközség képes ne volna k e t t ő t felállítani, ha a nevezett tőkéből csak annyit fordítana e célra, amennyiből a két lakást megvehetné. Es minnekutána ígéretem szerint számítgatnom nem szabad, bízom az erre célzó költségvetés elkészítését más szakavatottabbakra, de hogy keresztül vihető lesz, merész vagyok kétségbe nem vonni.

Horváth Matild.

E szives cikkre majd akkor reflektálunk, ha az egyházközség a kalocsai érsek által kidolgoztatott programot tárgyalás alá veszi. Tudunkkal már 8 napja leérkezett a tervezet, de megbeszélése érdekében még maig nincs ülés összehívva.

Kiállítás értesítő.

A f. hó 28 - 31-én itt Zomborban tartandó állat- és gépkiallítás oly sikeresnek ígérkezik, hogy mását nem egyhamar lehet majd találni.

Az építkezést egységi árak szerint Ulrich Vencel jónévű helybeli vállalkozó nyerte el s a napokban megkezdte.

A bejelentések eredménye vasárnap délig a következőleg állott. Bejelentett: ló 71, borjas tehén 8, üsző 14, bika 12, sertés 17, juh egyse.

Ami a gépeket illeti, a siker előjelei bámulatosan meglepők; mert a fővárosi magyar és angol gépészek kivül Prágából, Frankfurtról sőt Amerikából való gépek is jelentkeztek, még pedig oly számban, hogy pl. csak maga a Frankfurti gyáros 400 □ meter helyet foglalt le. Umrath prágai gyáros egy szép jószágú kiscigáda számára egy szecskavágót ajánlott fel jutalmul. Igazán jól tesz, aki netán szükséges gépeit a kiállításon fogja beszerezni.

Tekintettel arra, hogy a szétküldött ívek nagyrésze még kint van, a bejelentési határidő május 10-ig meghosszabbíthatott. Azontul semmi áron nem fogadjatik el bejelentés. Az osztrák állam-vaspálya szintén oly en-

gedményt adott, hogy ide teljes díjért, vissza ingyen szállít minden igazolványos kiállítási holmit. Az igazolványok május 10-ikétől fogva kiadottnak szét.

A Bács Bodrogh megyei tankerület közszégi tanító testület f. évi augusztus havában **Titelen** tartandó XI-ik rendes közgyűlésére kitévőtt:

Tételek:

1-ső. Miképen élesíthető a növendékek gondolkodási tehetősége az emlékezéssel szemben és mely tantárgyak alkalmasak arra különösen?

2-ik. Lehet-e már a népiskola által is hatni, az ipar emelésének előmozdítására, és mely tantárgyakra fektetendő a főgond?

3-ik. Milyen intézkedéseket vegyen foganatba a tanító, a szorgalmi idő kezdete előtt, mik a tanító első és legtöbb teendői a tanév elején, — melyek által a tanítás sikere biztosítható?

4-ik. Mennyi legyen a vegytan tananyaga az elemi népiskolában?

Az ezen tételekből az egyesület minden munka-köteles tagja által szabadon választandó tétel földolgozandó és hozzáam legkésőbb f. évi július hó 31-ik napjáig Zomborba küldendő.

A közgyűlés határideje a szorgalmi idő folyamában tétel és egyéb fontos indokok folytán, a pünkösdi időszakra a szünidőbe helyeztetett át, annak végleg megállapítandó napjai, kellő időben fognak az iskolai hatóságok és egyesületi tagokkal közöltetni. Zomborban 1882. évi ápril hó 30.

Schmussz Endre s. k.
a megye ker. tanító testület
elnöke.

Sztanisics, 1882. ápril 29.

Jegyzőkönyv.

Felvetett 1882-iki ápril 16-án Sztanisicsen a község házánál a berlini „Deutscher-Schulverein“ valótlán és alaptalan állításainak megcáfolása tárgyában tartott népgyűlés alkalmával.

Tekintetes dr. Offenheimer Vilmos sztanisicsi földbirtokos ur fölhívására a mintegy 15,000 lélekből álló német ajku lakosság képviselőiben megjelentek Sztanisics, Katymár, Gákova, Rigvica és Krusevlya nagy községek küllötjei és egyhangulag megválasztják elnökké fűd Goldscharek József sztanisicsi espere-plébános urat; tolnokká Schwemlein Lörinc Krusevlya községi jegyző urat és végül a jegyzőkönyv hitelesítésére Nuszpl István, Reichhardt Antal és Potz András urakat.

Az elnök a gyűlést megnyitván a megjelent nagyszámú német ajku polgárokhoz intézett határos beszédében a „Deutscher-Schulverein“ törekvéseit általános tetszés nyilatvítások közt megcáfolva, fejtegette és előadja, hogy ezen törekvések állítólag a magyarországi német lakosság nyelvének és szabadságának megvélsére, — tulajdonképen pedig hazánk hazafias érzelmű német polgárainak igazgatására és nyugtalanítására szolgálnak.

Ezen, a tárgyat kimerítően megvilágított beszéd után Schwemlein Lörinc megválasztott tolnok következő tiltakozást olvassa föl:

Amint atyáink századokon át külső segély nélkül, szeretett magyar hazánk törvényeinek oltalma alatt nemzetiségüket és teljes szabadságot biztosító polgári jogukat békésen fejlesztették és azokat korlátlanul megtartották; úgy mi is eddig háborítatlan élvezett egyéni, vallási és nemzeti szabadságunk megtartásának alapját egyedül csak a koronás királynak, a magyar haza és alkotmány iránt táplált tőrhetlen ragaszkodásunk és hűségünkben találjuk. Viszszantastitjuk tehát a „Deutscher-Schulverein“-nak általunk sem nem kért, sem nem kívánt beavatkozását, mivel az által hazánk becsmérlésével és történelmileg beigazolt hazafiaságunk gyöngítését tervszerűleg célozza.

Kijelentjük ezennel, hogy az elődeinktől öröklött hazafiai erényeket büszke kincsünként féltékenyen őrzük és azokat semmi szín alatt nemcsak föl nem áldozzuk, sőt bármely nyílt vagy alattomos támadások ellenében folyton fönttartani legszentebb kötelességünknek ismerjük.

Megbocsáthatlan vétkeket követnének el hazánkon és magyar testvéreinken, ha a Deutscher Schulverein igazságtalan kifakadásait elhallgatnók, és ha ismételve ki nem jelentenők, hogy minden irányban, — nevezetesen egyéni szabadságunk élvezetében, vallásunk gyakorlatában, nyelvünk használatában úgy az iskolákban, mint társadalmi köreinkben, valamint szokásaink megtartásában és egyebekben háborítatlan kellemes viszonyok közt megelégedve élünk s azon hiszünk, hogy a „Deutscher-Schulverein“ állításai nem szándékos igaztatón, hanem igazságtalan és roszakaratu értesüléssel alapszanak, csak azt kívánhatjuk, hogy a „Deutscher-Schulverein“ maga, valamint más országok németajku lakosai egyéni szabadságukban ép oly kevéssé nyugtalaníttassanak, mint mi nyugtalaníttatunk szeretett magyar hazánkban.

Ezen fölolvastott tiltakozás egész terjedelmében zajos lelkesedéssel elfogadtott és határozattá emeltett azzal, hogy jelen jegyzőkönyv két példányban állíttassék ki, melynek egyik példánya a berlini „Deutscher-Schulverein“-nak tudomás vétel, — másik példánya pedig, mintegy hazánk iránti változatlan hűségünk maradó jeléül, a tek. megyei alispáni hivatalnak a levéltárban leendő megőrzés végett megküldessék.

Eközben a népgyűlés emelt hangulatban lelkesült felkiáltások között: „Éljen királyunk.“ „Éljen szeretett magyar hazánk.“ étoszlott és a jónyv bezáratott. Kelt mint fent, Goldscharek József elnök, Schwemlein Lörinc tolnok, Nuszpl István, Reichhardt Antal, Potz András.

Baja, 1882. ápril 29.

Vasutunk ügye lényegesen közelebb és közelebb jut a megvalósuláshoz. E hó elején t. i. leírat érkezett

a közlekedési miniszter urtól, melyben a törvényhatóság fölhívatik, hogy a szárnyvonal költségei igen nagyok lévén, (s maga a várostól a Dunáig vivő rész több száz ezer ftot igényelvé), vagy szavazza meg a kért 200,000 ft hozzájárulási összeget, s ez esetben lehetőleg még a jelen állászat alatt be lesz terjesztve a baja-szabadkai vasutról való törvényjavaslat; — vagy pedig, ha erre a törvényhatóság hajlandó vagy képes nem volna, kénytelen megszakítani minden további tárgyalást, s lemondani a szárnyvonal kiépítéséről egyszerű mindenkorra.

Ily fölhívással szemben a törvényhatóság egyhangulag megszavazta a 200,000 ft hozzájárulási összeget, s mindjárt egy bizottságot küldött ki, mely ennek legegyszerűbb fűdözetéről javaslatot terjesszen elé a közgyűlésnek.

A bizottság gyorsan eljárt földadatában, s tekintettel arra, hogy a város 60—70 ezer ft-ra becsült s eladásra szánt földbirtokának eladási ára az elodázhatatlanul szükséges iskolai épületek, kulturális célok, városi vágóhid s más ilyenek által nagyon is igénybe lesz véve, míg ezzel szemben a törlesztési pénztárnál évi 14—15 ezer ft fölösleg mutatkozik; legegyszerűbbnek véleményezte 200,000 ft kölcsönnek 39 és fél évi részletes törlesztésre való felvételét, — minek évi részlete mindössze 11,600 ftot tenné ki s így a törlesztési pénztár fölöslegében biztos fűdözettel bírna.

A bizottság javaslata a folyó hó 23-án tartott közgyűlésen került napirendre, s jöllehet dr. Hauser Mór az eludandó föllek árát minden áron e célra akarta volna fölhasználtatni, a közgyűlés mindazonáltal csaknem egyhangulag a bizottság javaslatát fogadta el, — s a földek árát főképp kulturális célokra kívánta fönttartani, s mi talán felesleg maradna, abból a kölcsönösszeg lesz törlesztendő.

Igy tehát meg van szavazva a miniszter által kért összeg, s reményünk lehet szárnyvonalunknak a jövő évben való kiegészítéséhez! Faxit Deus

Kelotéri.

Uj-Verbasz, 1882. ápril. 27-én.

Volt községünkben egy jótékony nő egyesület, ez azonban, minthogy tagjainak száma folytonosan fogyó állapotban volt, mintegy 7 esztendeje feloszlott, s a még birtokában lévő mintegy 300 ftnyi összeg Kármán József urra bízott azon határozattal, hogy ezen összeg egy valamikor létesítendő óvodának alapja legyen. Ezen 300 ft természetesen a takarékpénztárba tétetett, s ezután évenként e célra kisebb-nagyobb gyűjtés történt; fordultak elő néha nagyobb összegű ajándékosok is. Ezen ily módon összeggyűjtögetett összeg mintegy 130 ft-ra emelkedett. Miután ezen építendő óvoda részére, mintegy a község közepén, a községtől sikerült egy helyiséget kapni, az óvodai bizottságtól elhatározottott egy óvolának építése, bár az építéshez még szükséglenő mintegy 200 ft hiányzott. Azonban a bizottság az építetést mind a melletti is elhatározta, azon reményben, hogy a hiányzó összeget sikerítend majd két-három hangverseny által összeszerelni, s az épülethez szükséglenő földet buzgóbb földműveseink által összehordítani. S a bizottság ezen reménye úgy látszik nem fog elfűstólni, hanem diadalt aratni. Mert mintegy 50 buzgóbb gazda szívesen felajánlotta kocsiját lovát egy napi földhordásra. Az első jótékony célra rendezett hangverseny pedig mult ápril 15-én tartottott, leginkább Valter Fülöp tanító ur buzgólkodása folytán. A hangverseny ugyan látogatottabb lehetett volna a jótékony cél iránti tekintetből, de másfelől az is igaz, hogy abban igen fényes társaság vett részt. A zeneestélynek sorrendje a következő volt:

1) Szózat (Bakodi L átirata) zongorán előadta Ott-Schneeberg Melania urnő. 2) Quartett (Bethoven) Walter Mariska zongora kísérete mellett 2 heggedűn és gordonkán eladták: Pfeiffer M., Tibolt L. és Fischer S urak. 3) Tannhäuser induló (Wagner) zongorán 4 kézre előadták: Polákovits-Hubert Hermin urnő és Tafler Imre állami mérnök ur. 4) A fecskék búcsúját éneklék: Schwarz Fanni és Luckner Karolin urhölgyek, zongorán kíséret: Walter Mariska urhölgy. 5) Rhapsodie-Hongroise (Brahms) zongorán 4 kézre előadták: Schwarz Irma urhölgy és Tafler Imre ur. 6) Szavalt. Előadta: Schwarz Benő ur. 7) Quartett (Schubert) Walter Mariska zongora kísérete mellett eladták: Pfeiffer M., Tibolt L. és Fischer S urak. A zeneestély befejezése után tánc. Ezen sorrendből kitetszik, hogy a zeneestély elég változatos volt. A rákövetkező tánc vígan folyt másnap reggelig. Miután a hangversenyben közreműködő urak, s különösen pedig hölgyeink játékaik és éneklésük által nagy mérvben kiűntették magokat, ennél fogva nem esola, hogy működésük végzetével többszörös tapsviharban részesültek. A jótékony cél iránti tekintetből Tafler Imre állami mérnök ur Budapestről, noha közreműködő egyéniség volt, mind amellet 5 ft-nyi ajándékot tett le a kasánál, s dr. Rátai József ur bács megyei főorvos s községünk fia pedig az adonányozást 50 ft-tal koronázta meg. S így az összes jövedelem mintegy 163 ft-ra ment. Ezután egy darabig a majálisot időszakok következik: május 1-én a népiskolák növendékei kezdik meg a majális tartást, a mely alkalommal mintegy ezer iskolás gyermek megy muzsika szó, mintegy száz kis zászló, s temérdek nép kísérete mellett a kis erdőbe, ahol aztán egy valóságos gyermek és egyszerű népmulatság történend, délutáni 2 órától mintegy esteli 10 óráig. Ilyenkor minden szülék életmet s bort visznek ki, s a vacsorázást az egyes családok szétszórtan az erdő füves térein részint fekvé, részint ülve végezik; a fiatal nőtlen vendégek természetesen minden családnál borral s ételnemével, sütemény féllével kínáltatnak meg. Ezen első majális után következik majd az óvoda majális, majd a realgymnasium növendékeinek majálisa és végzáradékol rendszeren a fiatalág junálisa. Mindnyájára szívesen látjuk tiszt. szerkesztő urat. Multkor tették le alapját nálunk a Ferenc csatornán átvonulandó vasuti hídnak, azonban minden ceremónia nélkül. A két nagy oszlopnak alapja cement, dunai homok és kavics vegyítékből készült, a mely vegyíték beton nevet visel. El van határozva, hogy haladókörbéli gyűlésen Wagnor György ur indítványára Uj-Verbasz és több szomszéd községeinknek

száz éves jubileumát vagyis alapítását megünnepelni. Miképen történjék az ünnepelés, az majd később fog elhatározatni.

A. b. c.

A könyöradomány-gyűjtés szabályozása.

A belügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki a könyöradomány-gyűjtés szabályozása tárgyában.

Hozzám érkezett jelentésekből tapasztalom kellett, hogy a könyöradományokat jogtalanul gyűjtők ellen némi hatóságok a fennálló szabályokat vagy éppen nem, vagy hiányosan alkalmazzák; különösen újabb időben ismételve fordultak elő esetek, hogy egyes hatóságok által még külföldieknek is saját hatáskörükben adtak gyűjtési engedélyket, adtak még olyanoknak is, kik Magyarországra szóló utlevéllel nem bírtak.

A hatóságok ily eljárásokkal nemcsak a hatáskörük alá helyezett közönséget illetően túlfolytonos zaklatásoknak teszik ki, hanem könyöradománygyűjtésükkel nem ritkán arra érdemtelenekeket segítenek, holott feladatukat éppen közönségük e részbeni érdekeinek is kellő megóvása képezi. — Sőt esetleg még a magyar állam ellen is vétének, midőn oly idegenek irányában, kiknek utlevélben nem a magyar-osztrák monarchia és nem Magyarország, de a monarchiának csak másik állama van megnevezve, nemcsak az ebből esetleg bekövetkező eljárást nem követik, de azokat még a könyöradomány gyűjtéshez azon kedvezményében is részesítik, melyben a magyar állam területére érvényes utlevéllel bíró idegenek részére is megengedve van.

A szükséges egyöntetű eljárás céljából, valamint tájékoztatás és mihez tartás végett, az e részben eddigél is már fennállt szabályokat összefoglalva, ezennel rendeltem a mint következők:

1. Országszerte való könyöradományok gyűjtésére engedélyt kizárólag csak a kir. belügyminiszterium adhat.

2. Egyes törvényhatóságok területére a törvényhatóság első tisztviselői (alispán, polgármester, Budapestben a rendőr főkapitány) is adhatnak 60 napig nem haladó időre könyöradomány-gyűjtési engedélyt, azonban csak a területükön állandóan lakó nagyobb mérvben önhibájukon kívül károsodott egyének részére. A törvényhatóságok első tisztviselői nemcsak nem jogosultak tehát más törvényhatóság területére gyűjtési engedélyt kiállítani, de ilyet saját területükre sem adhatnak törvényhatósághoz tartozó, vagy idegen állam területéről jelentkező egyének részére. Községek könyöradományi engedélyeket egyáltalán nem adhatnak.

3. A gyűjtés csak bekötött, lapszámozott, vonalozott, átfűzött és hatósági pecséttel ellátott (parafirozott) gyűjtőkönyv mellett történhetik, melynek első lapján a gyűjtési engedély egész terjedelmében, a legközelebbi lapon a gyűjtő egyén személyleírása az illetékes hatóság által hivatalos kiállításban beirandó. Ezen szabály alól kivételnek csak oly esetben van helye, midőn a belügyminiszterium az illeték részére közvetlen engedélyt állít ki, mely esetben az engedély szövege szolgál színórmértékül.

4. Minden hatóság, mely a megadott ministeri vagy törvényhatósági gyűjtési engedélyt a gyűjtőkönyvbe bevezetni hivatva van, tartozik ezen engedélyekről külön jegyzéket vezetni, abba azon célt, melyre a gyűjtési engedélyeztetett, továbbá a gyűjtés tényleges eszközölésére feljogosított egyént vagy egyéneket, valamint az engedély tartamának kezdetét és lejárata bejegyezni; az engedélyezett idő leteltével a gyűjtőkönyvek az illetéktől bekövetkező, megvizsgálás, a gyűjtött pénz mennyisége megállapítás, a könyvben hatóságilag bizonyítandó és a jegyzékben feljegyzendő.

5. Ha a gyűjtési engedély nem általános segélyezésre, hanem bizonyos meghatározott célokra, pl. templomépítésre vagy külön számadási felügyelet alatt nem álló hitközségnek, avagy jövedelmekre nézve számadással nem tartozó magánjellegű testületnek adott: a gyűjtött összeg felhasználási módja ellenőrizendő és e célból arra nézve az illetéktől rendes számadás kívánandó, mely a törvényhatósághoz megvizsgálás végett mindenkor beterjesztendő.

6. Mielőtt a gyűjtéssel megbízott egyén valamely községben a gyűjtést megkezdi, tartozik a községi előjárásnál jelentkezni, a gyűjtőkönyvet vagy gyűjtési engedélykópiát előmutatni, személyazonosságát igazolni és a történet jelentkezést, valamint a nyert helyi gyűjtési időtartamot a gyűjtőkönyvben bizonyítani.

7. Érvényes engedély nélkül való könyöradománygyűjtés az 1879. XL. t. cikk értelmében kihágást képez, és ezen törvény 61-68. §-ai szerint büntetendő.

8. Szabályszerű engedély nélkül könyöradományokat gyűjtők letartóztatandók és a birtokukban talált okmányokkal és esetleg pénzzel együtt az ezen kihágások elbírálására hivatott (1880. XXXVII. t. c. 41. §-a) közigazgatási hatóságok elé állítandók. Ha a birtokukban talált okmányok hamisaknak bizonyulnának, a kir. pénzügyminiszter ural egyetértéssel 1880. évi augusztus 17-én 38.547. sz. a. kibocsátott belügyministeri rendelet 17. §-ában megállapított eljárás követendő.

9. Jogosulatlanul könyöradományokat gyűjtők ellen az 1879. XL. t. c. 69. §-ának rendelkezései feltétlenül alkalmazandók.

Jelen rendelet hatálya csak az engedélyezett, s nem az egyes kiváló esetekben hivatalból elrendelt gyűjtésekre terjed ki.

Bajának földesuri viszonyaihoz.

Iványi Istvántól.

(Folytatás.)

4) Haszonbérleti szerződés 1727-ből. 1727-ig Baja a magy. kir. kamara (vagy kincstár) birtokában maradt, míg végre ismét régi földesurának, a Czobor családnak adott át. A család feje akkor Czobor-színhályi gróf Czobor Márk Adam Ferenc, es. kir. valóságos titkos tanácsos, magy. helytartótanácsi tanácsos és kamarás, egy vasas ezred vezénylő ezredese és Bodrogh vármegyének főispánja volt, aki mint többi között a bajai uradalomnak örökös birtokosa mindjárt 1727. okt. 6-án Baja mezővárossal következő feltételek alatt (német nyelven) szerződést kötött:

1) A gróf a városi tanácsnak és községnek lekötelezi magát, hogy e várost 12 évig eddigi teljes szabadságában fogja megtartani és védeni.

2) A gróf mindig meghatalmazottat küld gazdasági és törvénykezési ügyekben a vármegyei gyűlésekre, adókövetésekre és leszámolásokra, hogy e város javát szem előtt tartva és védje, nehogy az adó kivételénél túlterheltesse, vagy éppen jogtalanság történjék rajtok; éppen ez értendő egyéb terhekről is.

3) A gróf a bajai polgároknak és lakosoknak mindenben jó, keresztényi, méltányos és atyai bánásmódot ígér. S minthogy ezen helyet nagyjából részben egyes nemzetiségűek lakják s ezek a cs. kir. kathol. felségtől legkegyelmesebben mint valódi alattvalók adattak által a grófnak, ő mégis, ha egyik-másik szükségéből vagy alapos okból innen el akarja távozni, ezt kegyesen megengedi azon határozott kikötéssel, hogy az illető mindenkor a tanácsnál jelentkezzék elbocsátatása végett s annak beleegyezése nélkül ne legyen szabad kiköltöznie.

4) A mezővárosi tanács s a község felhatalmaztatik, hogy a fel nem szabadított telkeken Baján lakó nemeseket is taksálhassa, és tőlük is a szokott bérleti összeget behajthassa; minthogy az egész 15 ezer és 6 száz fűről ők kötelesek kezesekenni.

5) A gróf Baja mezővárosnak földművelésre és használatra kegyesen átengedi Istvánmeze és Szurdok nevű egész pusztákat, Vaskút és Vranys pusztákat pedig csak részben; amennyiben Vaskútból egy rész s Vranysnak fele a földesúr számára tartatik vissza. Ellenben kötelezi magát a gróf nekik más pusztát olesó áron bére adni, s már jelen szerződés szerint Csávoly pusztát egészen adatik át használatukra.

6) Az ezen pusztákon természetű gabona, így a törvényszabta kilenced-adó, ami a szőlőkről is értendő (senkiinek kivételével), mindez Baja városnak engedtetik által; egyedül csak a tized adó vagy dézsma tartatik fenn.

7) Ha a bajaiak az említett öt pusztán kívül más földesuri pusztákon is szántanak s vetnek, abból a tized helyett kilencedet adjanak a földesúrnak.

8) Kötelezi magát a szerződő gróf, hogy a bajaiaknak átadott gazdaságba vagy gazdasági jövedelmekbe sem személyesen, sem tisztjei által nem avatkozik; hanem a község 2 vagyonos s jó gazdát választ évenként, akik a község gazdaságot mindig jó karba hozzák és a kilenced, a mézszárszék, a sertész, a bormérés, a nagy vásárok, a halászat, a téglafégető (amelyet maguknak építeni fognak) és bérlesek utáni jövedelmeket felveszik és azokról a gróf megbízottja jelenlétében a tanácsnak beszámolnak, hogy az a tanácsnak a számadások helyes kezelésére és a gazdaság előnyös berendezésére javítása körül jó tanácsokat adhasson, különben pedig semmiképen magába a gazdálkodásba nem avatkozhatik.

9) Kötelezi magát a gróf, hogy 2-3 nap alatt a mezőváros területén helyet fog kijelöltetni egy téglafégető kemence építésére.

10) Minthogy a Szurdok pusztá gr. Csáki érsekkel még pör alatt van, mely pört a szerződő gróf maga költségekben tartozik folytatni és bevégezni; ha azon pusztá a pör folytán az érseknek itéltenék oda, a gróf a helyett más pusztát tartozik adni hű bajai alattvalóinak.

11) Az itt helyben lakó rác pópák és népek eddigi állapotukban és vallásuk szabad gyakorlásában meghagyatnak, és nem engedtetik, hogy valaki által a kath. kőrménetekben résztvevni kényszerítesse.

12) Ellenben Baja mezővárosa is birájával, tanácsával és polgáraival, egyenkint és testületileg vagyonát és privilegiumát köti le, minthogy a gróf az említett pusztákat s haszonélvezeteket a fentjelzett módon 12 évre adta által nekik, amiért a bérlet pénzeket eljegesen lefizetni ígérték. Ha azonban a város a megalkudott 15600 ftnyi bérletet (tíz 60 kiban számítva) egy fél év alatt sem fizeti pontosan s pedig 5600 ftot még f. évi okt. végén, a hátralévő 10 ezer ftot pedig 1728. év márc. hó utolsó napjáig; hatalmában álljon a grófnak a másik szerződő fél minden vagyonát lefoglalni; kiváltóságos levelét megszüntetni és jelen szerződést is megsemmisíteni és a várossal saját tetszése szerint elbánni; sőt ha a 10 ezer ft. lefizetésére kitűzött határmeg nem tartják meg, a már f. évi október havában lefizetendő 5600 ftból álló első részlet ajándék-képen maradjon a grófnál. — Ha azoban váratlanul valamely országos zavar következtében Baja lakossága elszóratnék, a gróf ezen szerződést a 12 év betöltésére annyi évig fogja még érvényben hagyni, ahány évig e város ellenség kezében volt.

Mindezek teljes hitelesítésére a szerződést mindkét fél sajátkezűleg írta alá és pecsételte meg.

Kelt Baján 1727. évi okt. 6-án.

Czobor Márk gróf p. h.

N. N. Baja város birája, tanácsa és egész községe p. h.

Peter Samuilov, Sofronie Tomasevity esküdt. p. h.

5) 1729. május 1. Czobor Márk fia, József a bajai uradalom évi 5700 ftért Bezdeczy Ignácnak adja bérebe; de néhány hónap múlva szept. 7-én önkényűleg ismét másnak, Radics János Bács vm. I. alispánnak engedi által, amiből az illeték között pör támadt. — Egy időben más pöre is volt Czobornak nagy adósságai miatt Leéb József hitelezőjével, aki megnyervén a pört, végrehajtást sürgetett ellene a bajai uradalomban 1731-ben. Ezen végrehajtás irataiban az egész uradalomra érdekes történeti részletek is foglaltatnak, melyeket ezennel ismertetünk:

Leéb József még gróf Czobor Márk ellen 172,663 ft 2½ den. adósság iránt keresetet indított Nagy-Szombathán a Dunán inneni kerületi törv. táblánál. A gróf elmarasztaltatott, és az ítélet rajta mindjárt végre is lett hajtva, csakhogy azon kerületben ingó s ingatlan vagyonának lefoglalása csak 5138 ft 72 den. értéket képviselt; azért az 1723. évi 32. törvények értelmében a még hátralévő 167,524 ft 30 den. fedezésére másutt kerestek lefoglalható birtokot s ilyent Bács vármegyében találtak, t. i. a bajai uradalmat. A nagy-szombati kerületi tábla 1730. jan. 28-án ez iránt a Tiszántúli kerületnek Debreczenben székelő tábláját keresi fel, amely Boronkai Adam Antal küldte ki a végrehajtásra. Ez azonban a bajai uradalom bérleje Radics János ellenszegülése miatt eredmény nélkül tért vissza. De a következő évben az elhalt grófnak fia s örököse József ellen folytatott kereset és Leéb özvegyének, Vinheim Mária Teréz kérelmére Bécsből is küldött kir. rendeletre 1731. ápril 28-án Boronkai

újra kiment Bajára és ezt, valamint az ezen uradalomba tartozó Báthmonostor, Gara, Bikity, Szt. Iván, Mélykút falvakat, továbbá Vaskút, Rém, Borota, Zsáde, Tatabáza, Mát-háza, Szurdok, Vranys egész pusztákat s még Czobornak a Csávoly és Istvánmeze pusztákban levő jogait és hasznait, melyeknek tényleges birtokában volt az akkori bérlo Radics János, Bács vm. I. alispán is, a bajai tanács és több szomszéd ur jelenlétében özv. Leébné javára lefoglalta, illetőleg annak megbízottjának, Zbiskó Mihálynak resignálta azoknak jövedelmét gróf Czobor adósságának törlesztésére.

(Folyt. köv.)

E S T E.

Nem vagyok egy gusztuson Arany Jánossal. — (Képzelem, mennyire sajnálja ezt koszos költőnk).

Ó ugyanis így énekel egyik költeményében; „Szorettem a reggelt, mikor a jegyenék sudarára legelőb, esik a születő napnak arany sugára. Nohát én ezt nem bálványozom, a születő napnak arany sugárát ritkán jut látnom, többnyire olyankor, mikor már nem látok. A reggelben egyedül tiszteltreméltónak a kávét találnám, ha volna — Doktorok ugyan váltig erősítik, hogy mód nélkül egészséges a friss reggel, (köztudomásu, hogy minden doktor 10 órakor kel föl) én el is hinném, hanem a vánkossom éktelenül Tamás e dologban. Sőt megengedve azt, hogy egészséges az éjjeli természet nagy tekonójében megmosdatott levegő, de ugyan micsoda költői van a reggelben? — Hát hangolhat az poetai hevülésre valakit, hogy a verebek fölbrednek s elkezdik diésérni a fészere alatt levő cirok csomót, s hogy a verebek fölbresztik a gazdasszonyokat, a gazdasszonyok a cselédeket s a gazdákat fölbresztli a szomjuság? — Bizonyára nem.

Ah! az ész mily egészen más! — Másfél font rostélyos elköltése után — locsolva illő mennyiségű borokkal — mily boldogító gondolatok ébrednek a sárból gyurt földi ember égbe törő koponyájában! — Sőt ezekről eltekinthez is milyen költői az est. Míg nappal csak a libák gágnak, este megzendül a csalógány; édesdeden, szerelmesen regsz át hangja azon a jól eső sanderedésen, mely megfekszi ilyenkor a tájat. Midőn szemérmesen huzódik meg a harmat a virág szivében, az egész ragyogó csillag jár kél; midőn sötétebb a leveél zöldje, mélyebb árnya van a víz kékének és viz morajban, szelid szellőben valami neszelő csábos hangudal üti meg a fület s ébredni kezd a szereltem, a kő, a fűnyes hold sugárától. . . . En legalább nem ismerem még embert, aki a határtalan józanságu reggelen szerelmesse lett volna, de este hébe korba egy-egy ablak alatt magam is sóhajtottam már akkorát, mint egy cselédkenyér. Oh te nappali küzdelmek barna szárnyu eltakarója, fáradt lelkek s testek nyugtatója, föld elringatója, világ altatója, szerelmesek titkos pártfogója. Imádlak este.

Ha a türelmes olvasó eddig még nem szunyótlál, hát jöjjön velem gyönyörködni, megosztom az élvezetet. A nap rég letantorgott a nyugoti látóhatáron még pedig olyan vörös arccal, mintha valahol Baranyában hat üveg bort bevágott volna. Az alkony pirja is lehamvadt az égről, langy esti szél röpked pillangó szárnyakon az illatozó mezők felett. Másikülben olyan csendesség van, mint midőn a kasznóban a tagsági díj fölemelésének kérdése kerül szőnyegre. Keleten a hold föltolta már kíváncsi leskelődő képét, oda oda kandiálva az u. n. „kis ajtó” környékére, hol ezen időben idylli jelenetek szoktak lejátszódni, mert a melyiknél elnapoltatik az előadás; annak tul jdonosa bosszusan adja magát álomnak méltó megbotrákozással dudolva: Nem győztem a galambomat várni Be kellett a kis ajtomat zárni

A Bácsér patakja pedig lassu suttozással siet tova a semmiség — akarom mondani a Ferenc-esatorna ölébe. Némelyik pajkos habocsa egy-egy holdszugarat lop el, s nyargalva viszi azt a hátán magával, — mely lopást bizonyára még a zsandárnak sem áll hatalmában megakadályozni. — A patak partján szunnyadó fűz és éger fák bóbiskolnak, mint az álmos gyerekek, míg benn a vízben egy-egy elkésett kácsa paskolja két könyökével az ártatlan hullámokat

A tiszteltreméltó csend azonban nem tart soká, ember és állat összecseszközik annak megbontására. Nézd például, vagy inkább halld türelmes kísérem lent a völgy hosszában, mintha valamely Wagner operában volnál, — fölhangzik a vizek dalnokainak zenéje vegyes karban s animóval. Csudálatos, hogy ezek soha bort nem isznak, mégis milyen lelkiismeretesen és kedvel énekelnek. Követésre méltó példa dalárdistáknak.

Azonban „mi zengi túl” e völgyi kórust ott a partoldalban? — Ha nem látnók az alakokat, nem merünk ráfogni, hogy emberek. Három fertály óra óta jönnek s mégsem haladtak 50 métert. Roppant fontos vegezni valójuk van, minden létezésnél megállnak s rohamos bizalommal öntik ki panaszait. „Elfogyott a gyümölcs komám” — „El ám a szőlő is” — „Hej a dió-özegek feltámadását is a hajnalának, mit iszunk jóvőre komám?” S nagy lelki keserűségnek miatta rákezdik afféle gulya szalasztó hangon hogy:

Házam alatt feszke fészek

Nem is esküdt, ha nem r . . .

Ezt látva a holdvilág is szemérmesen elbuvik. Szerencséjére a mint néma fenségben uszna át az ég stukatorján egy portyázó fellegtábor került eléje, azon szári keresztül világát. De azért nincs olyan sötét, hogy az iskola utcán meg ne látnók azt a bandukoló halavány fiatal embert, a ki olyan szomorúan lépedélt ott, hogy majd a saját szájába hág. Olykor-olykor sóvár pillantást vet az átelleni két ablakra, mint a róka a magasan levő szőlőre. Leri arcáról a régi epedő dal: „Jer az ablakra édes, minden alszik már.” — Az ablakon belül némi kétes világ meg-megjelen s ismét eltűnik. Az ifju keblében bős indulatok csatának. Hej ha tudná az a kis lány, hogy mikor a lámpát „eloltja meg-meggyújtja, csak a szivét szomorítja” a szegény éji vándornak! . . . Meg is fogadja a boldogtalan, hogyha még most sem jön ki az „ő izenetére”, melyet még délután hozzá menesztett; akkor soha többé rá sem néz. — Azonban ne tessék neki hinni, holnap este megint itt lesz és bámulni fog arra az érzéketlen ablakra.

Ahun ni! — Ezek nem szomorkodnak ám. Dalolva jönnek. A fonóból-e vagy a tánciskolából? Ki tudná azt. Mind jókedvű parasztleányok, földön járó csillagok. Eleven borbé kötött verses könyvek, a kiből egy tiszteletpléján, bizonyára többször érte az egész kaszinói könyvtárnál. Edesen eseng ajkukon valami alkalmi dal...

Este, este, este akar lenni,
A Rózika haza akar menni, —
Haza menne de nincs kísérője,
Furvézer lett az ő szeretője.

Még a csalogány is elhallgat a zizegő bokorban, tán hogy eltannija fölük? — Nevetkezve, tréfálkozva haladnak, csevegve, csasogva, mint a patak habjai s mondjuk, hogy olyan tisztán is. Aratlan tudatlanságuk nem engedi őket gonosz sejtelmektől gyötörtetni. „Ni ni még a Hudák Pankáékán fenn vannak” — „Az ám, menyasszony a Panka, neki készítik most a sok holmit.” — „Biz a nem igaz, hát nem tudjátok, hogy a Fiesor Pesta lemondott a Pankáról, mert az apja nem akarta ráírni a fertály földjét.” — „Ugyan ugy-e?” — „Olyan igaz, minthogy itt állok.” — „Csitt csak!” — a szobából keserves zokogás hallatszik... „Szegény Panka, de megjárta.” — Hallgatva mennek tovább a leányok, még a nótá is megkésereedik ajkukon. „Soha ilyet!”... Csak menjetek ti boldogok! Isten örizzen titeket hasonlótól.

Emitt meg nagy lélektenül cipel egy fiatal ember egy éltel asszonyt. Kész volna az ölébe vinni ha tehetné. Az asszony — természeténél fogva — nagymérvű beszélgetésre volna hajlandó, de az ember csak siettet. Az asszony a nála levő eszközökről gyanítva — bába, az ember pedig egy reménybeli apa. Oh boldog férfiú, telességed házában mint a szőlővessző. — gyümölcsöt hoz — ahogy Szent Dávid éneki. — Meg se hallja a nagy igyekezetben, amint valaki az olvasó-kör ablakából nevének szólítja. — Csak úgy füle mellett révedeznek a hangok, amint áttörnek a füstös ablakon: „tartom” „adom” „mit vissza?” — Egy pillanatot nem késne most az egész világ cukasszájért.

Azonban hát a helység nyele nagy kommotosan elveri a tizet. — Oldalt mindenfelé vízszintesen elnyúlt halandók ülegetik Morpheust. A hold is főlebb hágtott. Ami megnézni való, olyan nagy udvara van, mintha holnap lakodalmat akarna tartani valami túlvilági poetával, például a nedves Medárdal. — Egy-egy fölös kutyá vakantja el magát — bizonyosan rosszat álmódott. „Lakos uraimék” bizton alusznak azon hitben, hogy a falu bátorságai, a felelős örök, mindennemű romlást és kárt távol tartanak hajlékaiktól. Mert hát olyan együgyűek vagyunk mi falusiak, hogy még a felelős örben is bizunk. Pedig a Gyenge kocsmájában most is áll a duhaj. Szinte kihallatszik a mulatók pajzán nótája:

„Nem szabad a papnak házasodni.”
— Elég baj az annak!

Kajabusz.

Hirek.

Kinevezések. Gleicherwieseni Báró Bibra Frigyes, a dél-bácskai V. honvéd zászlóalj parancsnoka és honvédszádos, őrnaggyá; Zsulycevi Mór szab. áll. honv. hadnagy, tetteles áll. honv. hadnaggyá; Görbe Sámuel helyben állomásozó hadapród tiszthelyettes, hadnaggyá neveztetett ki.

Előleptetés. Kálmán Frigyes őrnagyii illetményrel felruházott bajai honvédszázad százados f. é. május elsőjével őrnaggyá léptetett elő.

Kinevezések. Stainer, Bauer és Horváth hadnagyok a 23-ik B. Airoldi ezredben, főhadnaggyokká, Löwy tiszthelyettes pedig hadnaggyá léptetett elő.

Vaszner Lipót helybeli r. k. káplán, császártöltési plébános-á választott meg. A patronus a kalocsai káptalan.

„Delvidék” cím alatt Rác Vilmosnak, megyénk közgazdasági haladása páratlan előharcosának, új közgazdasági lapja megjelent Tartalmáról a napi sajtó egyhangú elismeréssel szól. Vajha bebizonyodnék, hogy a delvidék a „Delvidék” c. lapot eltarthatja!

Értesítés. Hanzman Ignác, jónévű vendéglősnök, szombaton május 6-án este, Sándor kitűnő zenéje mellett nyitja meg a Kulucsis-féle házban levő s gyönyörűen berendezett Dévay-tertet. Ajánljuk mindazoknak, akiknek 6-ika még nem esik ki nagyon a majálisok hónapjából.

Baró Rudits József nagybirtokos, az almási kerület képviselője, ápril 27-én reggel Budapesten az evang. templomban esküdt meg a bájós Szász Juliska k. a.-nyal.

Szabadkán Laner Miklós, cs. és k. 10-ik huszár ezredbeli hadnagy, május 1-én délben esküdt meg a bájós Leovits Mariska k. a.-nyal.

Hymen. Scherer Ferenc helybeli jónévű kereskedő, eljegyezte Kulán Müller Jozefin k. a.-t.

A zombori első munkás betegsegélyző egyesület vasárnap tartotta közgyűlését. Az egyesület vagyona 844 fjt 64 kr., kiadása 761 fjt 98 kr. Orvosa Dr. Pataj Armin.

Hymen. Ujvidéken f. hó 10-én vezeti oltárhoz Belohorszky Gábor, ág. esperes bájós Emma leányát Fannler Agost torzsai, Lujzát pedig Abafy Miklós versei evang. pap.

Jambor Pál, szabadkai főgymn. igazgató, nyugdíjaztatott.

Kuntics György, ki a jegyzői vizsgát jó eredménnyel letette, ajánlja magát jegyző mellé segédnek vagy írónak.

Mint halljuk vagy 8 nap lefolyása alatt a helybeli gőzfürdőt annak tulajdonosa, Falcione L'rine, nem csak hogy újonnan átalakítja, — hanem azt többkád-fürdővel kibővíti és izzasztó termet is fog felállítani. E közhasznú vállalat bizonyára mindenki halás elismeréssel üdvözi.

Dr Schuller Simon ügyvéd 2 db. aranyat küldött a helybeli áll. főgymn. igazgatójához oly célból, hogy azzal a legjobbnak találandó magyar történelmi tárgyú elbeszélő dolgozat díjaztassék. E nemeskeblű pártolásiért a zsenge irodalmi kísérleteknek, őszinte köszönetet mond az igazgatóság.

A helybeli közös hadsereg bakái ünnepnaponként a „Fehér hajó” vendéglőben táncolnak s mire kissé jobb kedvük szottyan, kiáltnak az ajtóba ártatlan-kodni dulcineaikkal s az arra járó-kelőköt ha meg nem is taszigálják, de ki nem térnek senki fiának. Katonának csinálni, nem zavarni dukál a rendet. Bek.

A temetőben a koldusok déltájonként húszával állnak, mintha az valami nyomorbörze volna. Mi helyük van a szent gyász hazájában? Vagy nekik mindenhol szabad az üzlet? Bek.

Szabadkán Wencel Mór összekelt Pacher Mariska k. a.-nyal. Az új pár rögtön O-Kanizsára utazott, hol a nagy vendéglőt bérelték ki.

A zombori könyvtár vasárnapi közgyűlése. Jelen: Gertinger Adolf elnök, mint a könyvtár igazgatója; ideiglenes jegyző: Zsuffa Vince; továbbá Sándor Béla, Hoffmann Mihály, Mártonffy Károly, Vukicsévi Péter, Barthal József, Pribil Ernő, dr. Molnár István Lajos, dr. Margalits Ede, dr. Schuller Simon, Groschmied Antal, Henneberg Sándor, Eszterganyiné, Gertingerné, Galléncé urasszonyok. Gertinger felolvassa érdekes jelentését, melynek adatai már e lap f. évi 8. számában megjelentek, a könyvtár állaga 22902 kötet. A tagok száma 140. Bizony három annyi is lehetne. 1882. elején készpénz volt 992 fjt 34 kr. Mártonffy Károly: Két korszak volt e jelentés szerint e könyvtár életében; az alakulási: mely Bielitzky; a fenntartási: mely Gertinger nevével függ össze. Most jó a harmadik korszak, a szervezésé, az egyesület fölélesztése. E végre küldessék ki egy 3 tagú bizottság az elavult alapszabályok, kidolgozására; egy másik a könyvtár-kezelési alapszabályok készítésére; a harmadik a pénztár megvizsgálására. Az indítványok egyhangulag elfogadtatván, az alapszabálykészítőbe Mártonffy Károly, Vukicsévi Péter, dr. Margalits Ede, dr. Molnár István Lajos, Zsuffa Vince; a számvizsgálóba: Barthal József, Vukicsévi Péter, dr. Schuller; a könyvtár-kezelési bizottságba Sándor Béla indítványára Gertinger Adolf elnöklete alatt dr. Margalits Ede, Pribil Ernő, dr. Molnár István Lajos, Zsuffa Vince. Ezen bizottság a szerkesztéssel, selejtezéssel, a könyvtározás elveinek megállapításával is megbíztatik. Sajnos, hogy a legutolsó kocsma megnyitására is több a közönség, mint annyi meghívó dacára itt volt.

Bács-Bodrogh megye szakbizottsága előtt ápril hó 28-ik és következő napjain a jegyzői szigorlatot megállottak: Eremits Vljakó, Bogyo Ödön, Grigorievits Miklós, Popovits Simon, Köszeghy Dezső, Eichardt Ernő, Mosovics Livius, Kuntics György, Lovász István, Lemaics János, Juhász Sándor, Popovits György.

Színház. Kedden „Tiszt urak a zárdában” c. halálra neveltető vígjáték, vagy inkább bohózat adatott; szerdán „A kis doktor” című operett, a címszerepben Enyári Saroltával. Szép, kellemes, sima, de nem valami erős hangja van. Indokoltan mozog, pontos dallamismerő, de modulációja oly gyenge, hogy énekéből nem szavakat, hanem szótöredéket is alig lehet kiérteni. Mindamellett kár, hogy az igazgatóval folyó kanapé-pöre miatt a közönség oly ritkán élvezheti gyönyörköltető játékát. Szerk.

Csütörtökön ápr. 27-én „Lea grófné”-t kevéssé telt ház előtt adták, pedig a jó darab megérdemelte volna a nagyobb közönséget is. A grófi család (Breznay és Breznayné) el akarja perelni a zsidó származású özvegytől Leától (Tökés Emilia) az örökséget, de a szintén nemesi származású ügyvédbaró (Vedress) lelkes védelme alapján Lea nyeri meg a pert. Lea, mostoha leánya, (Vavra) eleinte ellenszenvenvel viseltetik iránta, de atyjának Lea iránt tanúsított halálja őt is kiengesztelése bírja. Tökés, Vedress, Vavra, Breznay megfeleltek szerepeiknek, Rónaszéky, mint egyetlen orvos, szintén tetszett.

Szombaton ápr. 29-én „Váljunk el” került színre. Míg néhány tagjáról a társulatnak elmondhatjuk az abszolút díszesetet, hogy jó színészek minden szerepben, addig mások csak némely szerepkörre nézve érdemelnek elismerést — Breznay, Rónaszéky, Vedress határozottan az előbbiekhöz számítandók, míg a „Váljunk el” mostani főszereplője Vavra az utóbbiakhoz tartozik. Ő igen jó naiv szerepekben és eddig még mindig tetszéssel játszott, hanem ezen szerep (Cyprienne), reméljük az egyetlen — nem neki való. Nem tudta oly jól betölteni, mint tavál Tökés Emilia.

Vasárnap 30-án — újnepszümű „Arva Zsuzska” adatott. Ez alapja ezen új darabnak nagyon emlékeztet Jókai legjobb regényére az „Új földesúr”-ra; különben üres jelenethalmaz. Egy elszegényedett földesúr (Vedress) nőül vesz egy eszelőt, (E. Marietta) a ki egyetlen parasztleányból okos asszonnyá fejlődik és helyreállítja férje roncsolt gazdaságát. E család egyetlen leánya (Vavra) beleszeret a velök haragban élő család egyetlen fiába, (Kiss P.) és a két család közti haragot kiengesztelni és e házasságot létre hozni: a gyanúsított Arva Zsuzska érdeme. Kitiűnően alakított Breznay (Bodner) mint megmagyarosodott német. Erdélyi Mariettát a közönség négy esokorral fogadta belépténél, a melyeket az szokott ügyes játékaival igyekezett kiérdemelni és meghálálni. Jó mellékalakok voltak: a zsidó, a doktor és prókátor. Jó dalokban nagyon szegény a darab.

Hétfőre Vavra k. a. jutalmul a „Lowoodi árva” tüzetett ki. Felfogásunk szerint nem járja a közönséget bétton a színházi szünet rendes napján is — igénybe venni. Igy a nagy esti hőség dacára szép buzgalma hamar megernyed. A második bérlet — elismerés Dr. Csihás, Bieber Gyula és Városvy László urak ezirányu buzgalmanak — oly szépen sikerült, hogy valami arena-félet igen megvár a közönség, annál inkább, mert annak felállítását a május végén tartandó helyi kiállítás maga kifizetni ígérkeznek.

A társulatot minden ízében pártfogásra s különösen a közel vidék sűrűbb fölkeresésére méltónak találjuk és ajánljuk. Sz.

A színház jövő heti műsora: Kedd máj. 2. Bérozy Ödön operette tenor első felléptével „Szerelmi varázstital” operette és „Cox és Box” vígjáték Szerda 3-án „Fourchambault család” színmű. Csütörtök 4-én jótékony elő előadásul — az állandó színház alapjává: „Szép Galathea” operette és „Szerelmes levél” szerb vígjáték. Péntek 5-én szünet. Szombat, május 6-án a második bérlet megkezdéséül: „Kornevilli harangok” operette. Vasárnap május 7-én „Szép Juhász” népszümű. Hétfőn máj. 8-án „Női harc” francia vígjáték.

A zombori önkéntes tűzoltó-egylet 1882. évi május hó 7-én d. u. 3 órakor tartandó közgyűlésének sorozata: 1. Évi jelentés. 2. Egy három tagú bizottság megválasztása, mely bizottság az eddig át nem vizsgált évi számadásokat és leltárt a főparancsnok közbenjöttével megvizsgálja és erről a legközelebbi közgyűlésnek jelentést teend. 3. A jövő évi költségvetés megállapítása. 4. A rendes tagok járulékaiknak a körülményekhez mért időszertint megállapítása. 5. Indítványok feletti határozás. 6. Az alapszabályok 16. § a értelmében a főparancsnok, pénztárnok, mérnök és orvos megválasztása. Imitt megjegyeztetik, hogy a választás titkos szavazat utján egy évre és pedig minden állásra külön szavazati jeggyel, a főparancsnok általános, a többi tisztviselők pedig viszonylagos szavazat többséggel választatnak. Ha a megválasztott a reá ruházott tisztelet el nem fogadja, azonnal új választás eszközendő.

Hymen. A helybeli izr. imaházban f. hó 7-én esküszik örök hűséget Bröder Adolf püznici lakos a kedves Bruck Fáni k. a.-nak.

Szabadka városa az aradi vértanúk szobrára 300 fjt szavazott meg.

Megyénekből az aug. 15-én megnyitló trieszti kiállításra csak Adamovits Sándor újvidéki kereskedő jelentkezett szeszes italokkal.

Bajan Mihálovits Antal nyug. monosterszeghi plébános és kiérd. esperes 76 éves korában elhunyt.

Vojnits Simon szabadkai földbirtokos, Budapesten az iménti tenyész-állat vásáron az első (100 a.) és harmadik (20 a.) bikadíjat s az első (50 a.) tehénadíjat nyerte el feltűnő jószágával. Reméljük, a zombori kiálltáson is bemutatja földjeinek szép gulyáit.

Hymen. Szombaton délben volt dr. Millásévi Sándor kir. tszki jegyző esküvője Zákó Alexandra kisaszonnyal.

A múlt hét egyik estéjén néhán jó madár az Andráskaféle bezdáni úti kis boltot próbálgatta feltűnni s épen a java munka idején elriasztotta őket egyik mulatásból haza térő szomszéd. Lám, hogy hasznos az esteli polgári kimenő! B. N.

A szabadkai ügyvédi kamara névsorába dr. Bekkefy Gyula ottani ügyvéd folytatólag beiktattatott.

Zenta város a Fő-téren 3 emeletes házat szándékozik építeni; ezek terveinek és költségvetéseinek elkészítése végett június 30. déli 12 órára pályázatot hirdet; az alaprajz 1:100, a homlokzat és keresztmetszetek 1:50 mérlében szerkesztendő; a legjobb mű a M. Mém. és Épít. Egyesület által előadott díjszabályzat II. osztálya szerint jutalmazatik.

Pacserről Kohus János orvos tényekkel igazolja, hogy a kaszinóról állított s Kovács Sándor elnök által tagadott vádak igazak s kijelenti, hogy az iskolára K. által ajánlott 10 fjtot bíróság fogja behajtani. — Nem bánjuk, csak azt lássák be, hogy vitájuk nem közérdeku, tehát nem is folyhat tovább elapban.

A városi lakbér-szabályzat nem létezől és szükséges voltáról írt multkori közleményünkre, illetékes helyről értesülünk, hogy a főkapitány már 1881. jun. 8-án 2069. sz. a. tett eziránt javaslatot a tanáshoz, csak hogy még annak tárgyalás alá kerülne nem sikerült.

A budapest-zimonyi vasút kis-szállási szakaszán — mint onnét nekünk írják — a magas építmények munkálata is már teljes folyamában van. E hó 24-én az ott állomásozó vasuti mérnökök a felvételi épület alapkö lerakása alkalmával ünneplést rendeztek, ugyanis: B. Puthon Ferenc kis-szállási nagybirtok tulajdonosát az alapkö letételére felkérték, ki is azt készségesen elfogadva, reggeli 8 órakor tisztikara kíséretében az állomásra érkezett. Itt rövid alkalmi beszédet után Puthon báró hangsúlyozva e vonal fontosságát, — mind hadászati, mind pedig nemzetgazdasági szempontokból — az alapkövet letette a jelenlevők általános „eljenzése” közt. Az ünneplés befejeztével a munkásokat megvendégelte.

Kula. Az 1879. év óta az itteni szolgab. hivatalnál viselt tiszteletbeli szolgabírói segédi cím és állásról mai napon illető helyen lemondottam. Berkovits Márk.

Hymen. Boldizsár Pál ügyvéd, szt. Gyöngy napján esküdt meg Bertl Hermin k. a.-nyal Apatinban.

A szabadkai ügyvédi kamara közgyűlése május 21-én tartatik.

Kula, ápril 25. Szép napos idő mellett ez évi sz.-györgyi első országos vásárunk nagy és a nyers terményeket illetőleg jó volt. Jegyzünk: Bőrök: magyar ökrök 30—32 fjtig, tehén 17—22 fjtig, ló 9—11 fjtig, birka 2 fjt 80 kr.—3 fjt 25 krig, ez mind pár száma. Borjubör 115—118 fjtig 56 kilóként, báranybör mostani ölés 70—85 fjtig, kikészített báranybör 12—15 fjtig, mind a kettő 102 darab száma. Nyulbör 30—35 fjtig, vadmacska 100—110 fjtig mind 100 darab száma, róka 3 fjt 50 kr.—4 fjtig, görény 2 fjt, mind a kettő pár száma; hosszu lószőr 80—90 fjtig, rövid 38—40 fjtig. Kopasztott ludtoll I a 135—140 fjtig, pehely 200—250 fjtig, mind 56 kiló száma; kender 20—30 fjtig 100 kiló száma. Szarvasmarha drága volt, és elkelték sovány tehének a legelő számára 75 fjtal, fejős tehének 90 fjtal, mészárosnak való tehének 100 fjtal és felül darab száma, szép 5—6 éves dolgos ökrök 225 fjtal pár száma, fiatal tenyészmarha igen kevés volt. Sertések igen drágák voltak; birka 24—25 fjtal, bárany 9 fjtal fizették párját. Lovaknak jó ára és kelendősege volt és fizettek közép nagyságu paraszt dolgos lovakat 100 fjtal, katonai szolgáltra való lovakat 250—300 fjtal darabját. A kereskedőknek és mindennemű iparosoknak rossz vásárunk volt.

Szent-István első apostoli királyunk tiszteletére emelendő szoborra újabbán hozzám F.-Sz.-Ivánról a következő adományok érkeztek: Grün Ferenc plébános ur 2 fjt, Horváth Mórítz jegyző ur 1 fjt, Kanász Márton ur 1 fjt, Parcsotich Kálmán ur 1 fjt, Kratsmir Antal ur 50 kr, Mándics Ferenc ur 50 kr, Csernák Pál ur 50 kr, Csorba Antal ur 50 kr, Csibri Ferenc ur 50 kr, Krem Tamás ur 50 kr, Markulin János ur 1 fjt, Szeile Tamás ur 50 kr, Bedzsula Pál ur 20 kr, Wágner József ur 40 kr, A r. kath. iskolás gyermekek 1 fjt 59 kr. összesen 11 fjt 69 kr. Ezzel gyűjtésém 576 fjt 40 krra emelkedett. Fogadják a tisztelt gyűjtők és adakozók köszönetemet. Zombor, 1882. ápril 30. Czífusz Ferenc, kir. tanfelügyelő.

Pacséri születésű Mrakovics József, 6-ik es. és k. yalag ezredbeli őrzetű, magát életútságból katona fegyverével szíven lötte

Ujvideken az orvosok és gyógyszerészek, helyi egészségügyi kérdések megvitatása és érvényesítése céljából körre egyesültek. — Bizony másképpírott malaszt is marad örökre az egészségi törvény! — Nálunk nem létesülhetne ilyesmi??

Baján az ujoncozásból 78 sorhadi, 8 póttartalékos és 24 honvéd vált be.

Mult szerdán a reggeli vonat egy tisztí kutyát elgázolt.

Filipova. A korai kenderáztatás ismét megkövetelte áldozatát. Helybeli Eichinger Pál napszámos, ugyanis mult héten napszámba ment kender áztatni, ennek folytán forróláza esett, és 25-én reggel virradóra felügyelet alatt nem lévén — anyósa napszámba

volt, feleségét pedig borért küldötte — forróágában egy kúba ugrott, melyben megfuladt. Csakhamar megtalálták őt — alig került egy fél órába — azonban minden kísérlet, a még talán ki nem aludt élet szikrát föléleszteti, siker nélkül maradt.

Hymen. Geiger Károly, bajai gyógyszerész, eljegyezte, Müller János ottani birtokos kedves leányát Vilma kisasszonyt.

A m. k. pénzügyminiszter Pevanovics Imre zombori magánmérnököt a kolozsvári kir. jószágigazgató-sághoz ideiglenes mérnökké nevezte ki

A m. k. földmívelési miniszter az I. alsó járás gazdasági tudósító tisztevel Vissy Károly hadsághí közjegyzőt bizta meg.

NYILTTÉR. *)

MATTONI-féle BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás

Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest

15-8 Kapható minden gyógyszerertarban és ásványv. z. kereskedésben.

*) Az e rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Üzletnyitási hirdetés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, miszerint itt helyben a fútcában MILLASSEVITS-féle házban egy a kor színvonalán álló elegánsan berendezett

uri kalap- s uri divat-üzletet

nyitottam. — Miután árucikkeimet a legelőkelőbb s legnagyobb gyárakból készpénzen vásároltam, mind olcsóság, mind finomság tekintetében, minden versennyel bátran szembezálok.

Üzletemben a legnagyobb választéku férfi- és gyermek-kalap a legolcsóbbtól a legfinomabbig, fehér és tarka férfi-ingek, gallérok, kézelők, a legujabb divat szerint készített nyakkendők, selyem és vászon zsebken-dök, harisnyák Selyem esernyők, férfi-napernyők, pénz-, dohány- és szivar-tárcák, szivar-szipkák, séta-pálcák, illatszerek s minden a férfi szükséglethez tartozó cikkek kiváló minőségben szabott árak mellett kaphatók

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását!

37-4

Tisztelettel

Müller Nándor.

Vétele és eladása

mindennemű

állampapírok, sorsjegyek, értékpapírok, részvények, elsőbbségi kötvények, ércpénzek stb.,

váltó-kiírás külföldi piacokra.

Igérvények minden huzáshoz.

Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésére különösen ajánlja az alólírt váltó-üzlet

a pesti magyar kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit,

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatnak el.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete
Budapest, Dorottya-utca 1. sz. (saját ház).

10-7

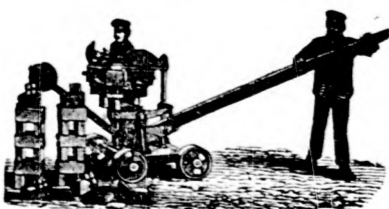
Egy jóhirű már 50 év óta Bács-megye egyik mezővárosában fenn-álló

fűszer és vegyes-kereskedés
azonnal átvehető.

Az átvenni szándékozók pedig forduljanak a „Bácska“ kiadóhivatalához.

3-1.

Tégláégető iparosoknak

ajánlom gőz-, ló-, vagy kéz-hajtásra való gépeimet, melyek agyagosövek, falteglák és fedélserepek olcsó gyártását teszik lehetővé.

Kiválóan ajánlom kézi téglasajtóimat, melyek minden más ily gép fölött nagy előnyben vannak. Ezekkel két ember 4000 db gyönyörű kongó téglát állíthat elő s amellyel járda- és folyosólapok, tűzhatlan mész- és cementhomokkövek, szénfalakválykok stb. sajtolására és verésére is alkalmasak.

Abrákkal ingyen szolgálok.

Louis Jäger, gépgyáros in Ehrenfeld
Köln. a Rh.

6-4

1355 sz.
K. ü. 1882.

Árlejtési hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszternek 3973/1882. sz. alatt kelt rendelete alapján közhírré tétetik, miszerint a zombori kir. trvszéki fogháznál szükséges s még a folyó évben teljesítendő helyreállítási és átalakítási munkálatok — Kőműves, ács, asztalos, lakatos, mázó, bádogos és üveges munka, a szükséges anyagok szállításával — biztosítására f. évi május hó 7-én d. e. 9 órakor a zombori királyi ügyészség kivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekapcsolt nyilvános árlejtés fog tartatni.

Árlejtészek tartoznak bánatpénzül 390 fírt az árlejtést vezető kir. ügyész kezéhez készpénzben, illetve tőzseideleg jegyzett államkötvényekben az árlejtés előtt letenni.

Zárt írásbeli ajánlatoknál a bánatpénz az ajánlat-hoz mellékelendő s ezek legkésőbb f. évi május hó 7-én d. e. 9 óráig a zombori kir. ügyészségnél nyujtandók be; később érkező ajánlatok visszautasítottak.

Az árlejtési feltételek, a műszaki s költség-előirányzati okmányok naponként a hivatalos órák alatt, a zombori kir. ügyészség iktató hivatalánál megtekinthetők.

Zomborban, 1882. évi ápril hó 14-én.

3-3

Dobák Béla, kir. ügyész.

Asztalos és kárpitos butorok.

Több száz szoba berendezésére

legolcsóbb ár mellett mindenkor készletben kaphatók

STEINBACH SÁNDOR

és. kir. kizárólag szabadalmazott kárpitos, díszítő és butorgyárosnál Budapesten, Ferencz-József-ter 6. szám, »Europa szálloda«-atelleneben.

Kiházasítási és nagyobbtermű berendezéseknel különös ártengedések.

10-2.

Képes árjegyzék ingyen.

Nem győzzük ház. orvosunknak eléggé megköszönni, hogy nekünk ily háziszeret, mint az ön malátakészítményei, ajánlott. Az Isten áldása van az ön gyógytápszeren, s habár Hoff ur királyok s császároktól elég kitüntetést nyart már, mindamellétt is kötelességemnek tartom, rendkívüli gyógyere-jük iránti elismerésemet a szenvedők érdekében szintén ki-nyilatkoztatni, s kérem annak közzétételét.

(Saját szavai egy felüldütnék.)

Europa fejedelmei, a világ tudománys nagyjai, mint szinte a közönség köréből is számtalan egyén

a Hoff János-féle malátakészítményeket mint gyógytápszeret emelték ki.

Legfelsőbb nyilatkozatok: I. Vilmos német császár: „az ön pompás malátakivonata“. Ferencz József osztrák császár: „örömmel tüntetem önt ki.“ A szász király: „a királyné anyjának igen jót tesz.“ A dán király: „gyógyhatását tapasztaltam.“ A meklenburg-svermi nagyherceg: „elismerésemet.“ Orvosi nyilatkozatok: titkos tanácsosok: Dr. Traube, Dr. Gräfe stb., Dr. Granichstäden Bécsben, Dr. Jauchzy Szt.-Pétervár, Dr. Piera Santa Páris s még sok más ezer orvos a Hoff-féle malátakészítményt mint a legkitünőbb étrendi szert ismerik el.

HOFF JÁNOS

urnak es. kir. tanácsos, a koronás arany érdem-kereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rend lovagjának, Bécs, gyárhelyiség: Grabenhof 2. Gyári raktárhelyiség: I. Graben, Bräunerstr. 8.

Köszönet nyilvánítás.

Két éven át torokbajban szenvedtem, oly annyira, hogy egy hangos szót sem ejthettem ki — Bécs városának tudorai Gleichberg és Nizzába küldtek Haza tervre önkem maláta sörét élveztem, mely rekedtségemet végleg megszüntette.

Kérek azért újra 28 üveg maláta sört.

Bécsben 1882. év ápril hó 8-án.

Maly Ferencz,

férőruha-gyáros és pestő-kereskedő
Mariahilfstrasse 69.

Főraktár Zomborban: Gallé Emil úr gyógyszerertá-
ban főp.c. Baján: Miháts Istvánnál Szabadkan: Stjoko-
vits Döme özvegyénél. 4-1.

Sztojkovits Zak. G.

Zombori díszmü-, nürnbergi- és cipő-üzletébe

két gyakornok

azonnal felvetetik.

3-2

tart

tófürd

Hu

Ba

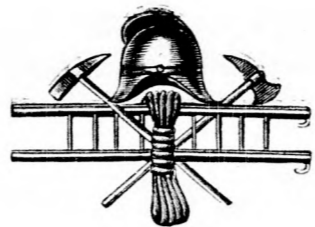
hüde

meibe

felgyó

monde

A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert

A ZOMBORI ÖNK. TŰZOLTÓ-EGYLET

1882. év május hó 7-én délután 3 órakor

a városháza kis tanácstermében

KÖZGYŰLÉST

tart, melyre az egylet tagjai meghivatnak. — Zombor, 1882. év ápril hó 30-án.

A parancsnokság.

FÜRDŐMEGNYITÁS. „PALICS“

tőfűrdő Bácsmegeyben Szabadkáról 1/4, Szegedről 4 mérföldnyi távolságban, az „Alföld-fiumei“ vaspálya állomás helye, posta és távirda-állomással,

MÁJUS HÓ 15-ÉN NYITTATIK MEG.

A tóvíz főalkatrészei: szikhalvag, szénsavas szikeleg és szénsavas keseréleg.

Kitünő hatása van: görvélykór, csúz, köszvény, aranyér, rástkór, idült borbajok, szélhűdések, fej és gyomorbajok eseteiben.

Rendkívüli és meglepő a hatás, melyet ezen fürdőhasználat a görvélykór minden ne-
meiben felmutat: görvélykórban szenvedő gyermekek, egy — legfeljebb két évad alatt teljesen
felgyógyulva hagyják el az intézetet, minél fogva e fürdő azon szülőknek, kiknek gyermekei a
mondott betegségben szenvednek, különösen ajánlatik.

Fürdőorvos: Dr. Szilasi Mór.

Kelt Szabadkán, 1882. ápril 25-én.

3-1

A fürdőbizottság.

83. szám.
1882.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíróság 1242. számú végzése által Vukovics Mihály zombori lakos végrehajtató já-
vára Bosnyák (Vranjes) Pál zombori lakos ellen 300
frt tőke, ennek 1881. évi december hó 23. napjától szá-
mitandó 8% kamatai és eddig összesen 18 frt 58 kr.
perköltés követelés erejéig elrendelt kielégítési vég-
rehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 440 frtra be-
esült 3 ló, 2 kocs, és 2 lóra való számszámából álló ing-
óságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 1324 1882. sz. kiküldést ren-
delő végzés folytán a helyszínen, vagyis Zombor város-
házánál leendő eszközlésére 1882-ik évi május hó
5-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik
és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegy-
zéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen
árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében
a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint
lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1882-ik évi április 23-án.

Oláh János,
kir. bírósági végrehajtó.

1-1

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben 295.000 palack lett elszállítva.

A mohai ÁGNES-forrás

hazánk egyik legszénsavdúsabb

savanyuvize

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az ideg-
rendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon kóroknál
kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrend-
szer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.
Fris töltésben mindenkor kapható

ÉDESKÜTY L.

m. k. udvari szállítónál Budapesten, Erzsébettéren.

Ugyazint tén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Zomborban: Falcione G., Popits I., Heindlhofer R. és Weidinger A. S. uraknál.

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben 295.000 palack lett elszállítva.

A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A gráci 1880. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A legjobb
szivarka-papir
ILE HOUBLON
télé francia gyártmány.

22-6

ZOMBORI KERESKEDELMI és IPARBANK.

Rendkívüli kedvező visszafizetési feltételek és felette olcsó kamatszámítással közvetít a

zombori kereskedelmi és iparbank
kölcsönöket ingatlanokra

bármely összeg erejéig. — Közelebbi értesítést a bank titkárától nyerhetni.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

3-3

Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank.

Unter äußerst günstigen Rückzahlungs-Modalitäten und sehr billigem Zinsfuße vermittelt die

Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank Hypothekar-Darlehen

in jeder Höhe. — Die näheren Bedingungen sind im Sekretariate der Bank zu erfahren.

Direction der Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank.

Foncière, pesti biztosító-intézet.

(1864-től 1879. év végeig „Pesti biztosító-intézet“ cég alatt.)
Budapesten.

Részvénytőkéje tiz millió forint aranyban.

A társaság díjtartalékai 2 800,000 frt
Évi díjbevételei pedig 3 000,000 frt.

A társaság igen mérsékelt díjak mellett nyújt biztosítást:

- a) tűzkárok ellen,
- b) szállítmány-károk ellen vizen és szárazföldön szállított javakra nézve;
- c) jégkárok ellen és
- d) az ember életére.

A biztosítási üzletre vonatkozó bármely felvilágosítással, készséggel szolgál

Himpfner József,

a »Foncière pesti biztosító-intézet« főigazgatója
Zomborban.

Belváros, Iskola-utca 212. szám alatt.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitűnő hatásnak bizonyult köhögéskor, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

40-9

IDEI TÖLTÉSŰ

mindennemű

az európai összes gyógyforrásokból

közvetlenül megrendelt és teljes készletben levő

természetes

ÁSVÁNYVIZEK

kaphatók: FALCZIONE GUSZTÁV kereskedésében ZOMBORBAN.